ARTSAGANK SARDARABAD

BUENOS AIRES AÑO VIII Nº 780 Miércoles 22 de Junio de 1988

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

490

Cronología de los últimos acontecimientos sobre Gharabagh

Nuevamente la prensa mundial se hace eco de nuevos acontecimientos que vienen ocurriendo en Armenia y en la URSS, con motivo de los reclamos que por la reincorporación de Gharabagh Montañoso se iniciaran en la Madre Patria a mediados de febrero pasado.

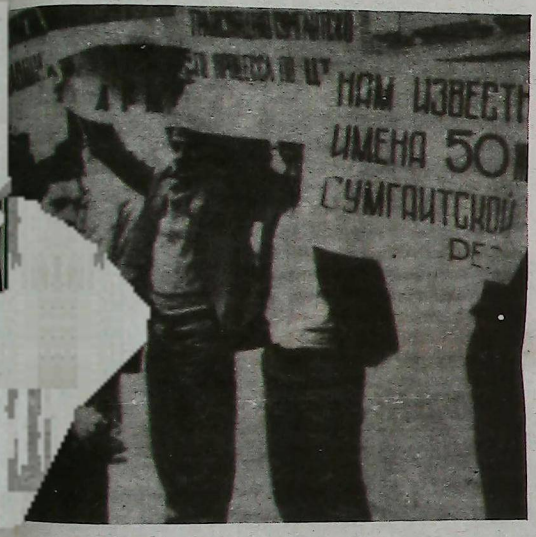

Para mayor ilustración de nuestros lectores, les ofrecemos a continuación una cronología de los últimos hechos que se fueron produciendo:

Junio 10. Una huelga de 3 semanas por parte de la mayoría armenia de Nogorny Gharabagh ha paralizado casi totalmente a Azerbaijan y, aparentemente, las autoridades han perdido el control de la situación.

Pravda admite que la prensa soviética central ha estado pasando por alto los sucesos que se vienen produciendo desde febrero, *cuando comenzó la agitación*, y señala que **"La tensión no se alivió".**

Junio 11. Nuevos disturbios étnicos estallaron en Bakú (Azerbaijan).

"Hay masas oscuras congregadas en las calles", dijo un empleado del diario **Bakinski Radochy,** órgano del partido Comunista de Azerbaijan. Se dice que la policía intentaba frenar los disturbios, pero que la situación se descontrolaba.

Junio 12. Cientos de Armenios manifestaron esta tarde en Moscú, frente a la Agencia Oficial de Noticias TASS, exigiendo información sobre lo que está ocurriendo en Bakú, donde según versiones no oficiales un policía y varios armenios resultaron muertos ayer durante nuevos enfrentamientos étnicos. Los manifestantes portaban pancartas con inscripciones tales como: **"Nogorny Gharabagh Armenio"** y **"Gharabagh libre".**

Mientras tanto, la mayoría de las 500.000 personas que participaron esta noche en una gran manifestación en Erevan, **aprobaron un llamado a la huelga de 3 días a partir de mañana,** lunes, según anunció el militante nacionalista Movsés Gordissian.

Junio 13. Los líderes del Partido Comunista de Armenia y de Azerbaijan, tomaron hoy posiciones diametralmente opuestas sobre la disputa regional, mientras las huelgas y manifestaciones se extendían en la tensa región de la Transcaucasia soviética.

El jefe partidario armenio Surén Harutiunian prometió un voto parlamentario a favor de unificar la región azerbaijana de Nogorny Gharabagh con Armenia, pero el líder azerbaijano Abdul Vezirov declaró que su república no cederá el territorio.

(pasa a página 6)

¿Fue deliberada la decisión del Parlamento Armenio?

Según escribe Bernard Guetta, de Le Monde, para Clarín, el Parlamento Armenio tuvo el miércoles un gesto sin presedentes. Al pronunciarse por unanimidad en favor de la integración del enclave Nogorny Gharabagh a Armenia, el Soviet Supremo de esta república soviética es el primero en toda la historia de la URSS, en tomar una posición que rompe radicalmente con las instancias centrales del poder.

Del mismo modo, la decisión da comienzo a un proceso de afirmación de las representaciones elegidas del aparato del Estado, cuyos límites futuros nadie puede predecir en la actualidad.

Desde el 20 de febrero en Soviet Supremo de Nogorny Gharabagh ha venido pidiendo a los parlamentarios de Armenia y Azerbaijan que acepten la anexión de la región a Armenia. Se esta en presencia, pues de ciertas resoluciones parlamentarias que expresan las voluntades populares contradictorias pero incuestionables.

Más allá de si el Soviet Supremo de la URSS acepte o no inclinarse en algún sentido de este conflicto, tal como se lo pidieron el miércoles los representantes armenios, el texto y el espíritu de la Constitución habrán sido perfectamente respetados, lo cual, para los parámetros soviéticos, constituye de por si una situación inédita. Por primera vez desde 1917 las representaciones nacionales y regionales habrán desempeñado su justo papel y nada podrá impedir que los soviets de otras regiones intentes hacer lo propio en el futuro.

Si el Soviet Supremo retomara el asunto y propusiera una negociación, cualquiera que fuese, estaría retractandose ya que la más alta instancia del Estado ya ha rechazado toda idea de modificación de las fronteras interiores de la URSS.

-Tales son los conceptos expresados por Bernard Guetta.

HOY MAS QUE NUNCA NUESTROS HERMANOS DE ARMENIA NOS NECESITAN ¡CONCENTRACION!

FRENTE A LA EMBAJADA DE LA U.R.S.S.
POR LA DEFINITIVA REINCORPORACION
DE GHARABAGH MONTAÑOSO
A LA ARMENIA SOVIETICA

SABADO 25 DE JUNIO A LAS 11.00 HS.
RODRIGUEZ PEÑA Y GUIDO - BS. AS.

F.R.A. Tashnagtsutiún * Partido Social Demócrata Henchakian * Organización Demócrata Liberal Armenia "Ramgavar Azadagan"

Aghtar

La joya de la Arquitectu

Por Edmond Y. Azadian

"Esta es una radiante experiencia alrededor del Lago Van que resulta inolvidable, una frescura a la inocencia. Ello está ejemplificado por una pequeña iglesia armenia sobre la isla de Aghtamar, construida en el marco de una cercanas nevadas montañas, frente a un campo cubierto de flores", escribió Daniel Farson en el **Daily Telegraph,** de Londres, después de haber visitado en 1985 la desolada isla situada en la región oriental de la moderna Turquía de hoy.

La que ahora es paraje de espléndidas bellezas naturales, fue la tumultuosa Capital de la Armenia medieval, fundada y regida por los reyes y príncipes de la dinastía Ardzruní (908-1021 AD.). El real esplendor de esta colorida capital medieval está parcialmente sumergido en el fosforoso Lago Van, pero aún la ornada Catedral de la Santa Cruz permanece como testigo de la gloria del imperio armenio, que ha emergido en la décima centuria como resultado de un poder vacío creado por la decadencia de la influencia bizantina y del gradual asentamiento del califato árabe de Bagdad.

Aghtamar constituye el más elocuente testimonio del histórico papel que juega Armenia en la unión de las civilizaciones oriente y occidental.

La isla de Aghtamar, distante de la costa sudoriental del Lago Van, sirvió como capital del reino de Vaspuragan, regido por los reyes Ardzruní. Cerca ciudadela, dos ed principales corresp al Palacio y a la Iglesia Santa Cruz, ordenad el rey Gagik Ardz construídos por el ar to Manuel. Los d acerca del reino de V ragan están bien pre dos en los libros es sobre la historia del sobre Tovma Ardzr alizada por histori anónimos. Una de las rias describe a King como la mayor obra artesanos reunidos e tamar, y dice: "el denó a uno de ellos era un hombre sabi llante arquitecto, c un palacio rectang refiriéndo se a la Ig continúa en el s capítulo: "Por el ar Manuel, un h de sabiduría y en este arte, quien c truyó la Iglesia asombrosa destreza".

La metrópolis de zrunis, con sus co ciones seculares, su dela y el puerto tuían un magnífico c jo, reflejando el g quitectónico de la A medieval.

Del complejo tota las Iglesias han sob do, resultando difíc la reconstrucción ciudad, así como ciudadela.

La caída del reino zruní llegó bajo la m de presiones de turc zantinos, y el último Ardzruní, Senekerim tableció su gobierno dedor de Sebastia en

El reino de Vaspu sus monumentos ar tónicos que han sob do, son significativ muchos aspectos reflejan la de

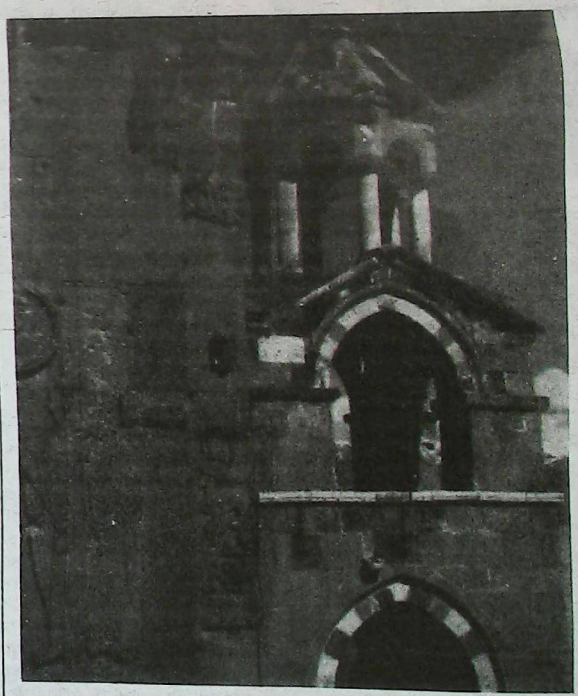

Merceril S.A.

Larrea 237. Capital

T.E.: 48-9343

PROFESIONALES

MEDICOS

Dra. Azaduhi Libertad Telecemian de Anger

Médica - Psicoanalista

Miembro adherente de la Asociación Psocianlística Internacional
Tratamiento de Familias, Parejas, Adolescentes y Adultos.

Bilinghurst 1663 P.B. D — TE. 826-9267 91-8332

ESCRIBANO

GREGORIO HAIRABEDIAN

ESCRIBANO

Av. Roque S. Peña 570 — 331-5761 34-1579

JOTOR SA

INVERSORA - FINANCIERA

La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario

CENTRAL: Av. Callao 836 — T.E. 41-8671/6093/5312
BELGRANO: Av. Cabildo 300 — T.E. 771-4695 · 773-2748
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309 — T.E. 981-4536/3288
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601 — T.E. 795-0934

. Remises
. Sepelios
. Traslados

CASA Rivera

CORALLO, CUFARO

Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin

Av. Córdoba 4902 — T.E.: 773-2800/

ar

rmenia

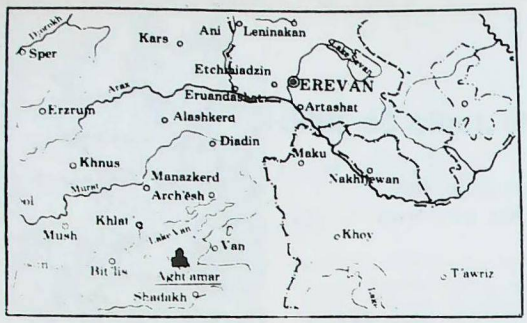

iplomática y la habilidad e los príncipes y reyes ar-enios para gobernar y obrevivir en los tiempos más difíciles de la historia armenia, teniendo como ve-inos el gran poder de Bi-ancio y de Bagdad, que constituían una directa menaza para Armenia, y ue también estaban esti-nulados por las rivalidades ternas, particularmente ntre los Ardzrunis y Bagra-unis.

En esa época, y con su oder temporal, los Ardzru-is tuvieron el privilegio es-iritual de establecer el Ca-olicosado de Aghtamar, en el año 1113.

Pero, sobre todo, Aghtamar perduró por su inusual arquitectura, característica no sólo de la historia armenia, sino también de la historia de Oriente. Unica en la historia de la escultura armenia y del arte medieval, es la decoración de las paredes de la Iglesia, repleta de simbolismos bíblicos e históricos, que desafiaron y continúan desafiando a los investigadores más inquisitivos.

Sobre todo esto, Stepan Mnatsakanian ha escrito su libro **Aghtamar, que ilumina fuertemente una de las fases más fascinantes de la historia y la cultura de Armenia, ofrecida para deleite de los estudiosos y de los simples lectores.**

Un libro que, a su información veraz, proveniente de serios estudios, agrega las hermosas fotografías de Rainer K. Lampinen. La fotografía no sólo muestra una minuciosa documentación de la arquitectura, sino también el fascinante ambiente natural donde se halla emplazada la Iglesia.

Aghtamar es una publicación de la Fundación Cultural Alex Manoogian, de UGAB.

ESTUDIO JURIDICO

Dr. Bautista Kuyumdjian
Dr. Gabriel E. Williams
Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams
Dr. Javier B. Kuyumdjian

TUCUMAN 1438 PISO 7°
T E 40-6809 / 7112 / 49-7049

U. G. A. B.

ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 772-2617

Instituto Marie Manoogian
Fiesta de la Familia

COMISION DE PADRES
Promociones 88, 89 Y 90
Domingo 26 de junio - 12,30 horas
Asado
Proyección cinematográfica
Concurra
Reservas en Administración

INSTITUTO MARIE MANOOGIAN
AVANT PREMIER
cinematográfica

MIERCOLES 6 DE JULIO, 22,30 HORAS
Cine Santa Fe 2
Santa Fe 1947 - Capital
Organiza: COMISION DE PADRES

Entradas en la Administración

INSTITUTO MARIE MANOOGIAN

Promoción 1989
SU-BUEREG PARTY

Domingo 3 de julio, 13 hs.

RESERVAS EN ADMINISTRACION

LIGA DE JOVENES
Organiza
PRIMER SALIDA FOTOGRAFICA
(traé tu cámara y compartí una tarde a "pura foto")
Nos encontramos en las escalinatas de la
Facultad de Derecho (F. Alcorta y Pueyrredon)

-con asesoramiento de profesionales

DOMINGO 26 DE JUNIO 14 HORAS

-actividad libre y gratuita-
•No se suspende por mal tiempo.

NECESITAMOS
SECRETARIA
Para trabajos de oficina, buena dactilógrafa.
Presentarse en UGAB.

LAMAS
Asesoría técnica de riesgos industriales y contratación de seguros generales
Operamos hace más de 20 años con las mejores compañías del país
BONIFICACIONES Y REINTEGROS A LA COLECTIVIDAD
BME. MITRE 777 7° B. Capital T.E.: 49-1942/1886

Ara Lutufyan

A un joven pintor, Argentina 16 de Junio de 1988

"Los escritores obran con las palabras... los escultores con sus actos los pintores con su alma..."

Porque lo mejor de cada uno tiene que reunirse y sobrevivir, de alguna manera, en lo mejor de los demás, la pintura y las obras de Ara Lutufyan perdurarán a través de las dificulatades y hasta de la misma muerte...

No es desconocida por la colectividad armenia de todo el mundo, la pintura de Ara Lutufyan. Numerosas exposiciones la avalan; la última y más reciente la realizada en la UGAB de Brasil, que tuvo gran repercusión en ese medio. En esta oportunidad nuestro querido pintor se presentó con 24 cuadros, los que donó en su totalidad, como es su costumbre. Una vez más este artista nos demostró que el arte no es fruto de la sola inspiración ni del azar, sino que es el resultado de un trabajo intenso y preciso hecho con paciencia y lenta maduración, es un trabajo en el que no hay que cerrar los ojos, como para el sueño, sino mantenerlos abiertos para ver las cosas reales; el nos enseña, a través de sus pinturas, "aprender a ver", a ver con una mirada que penetre las cosas, que las absorba y que las transforme dentro de sí.

La mayoría de sus cuadros son recreaciones, pues es una constante en él "recrear", es un pintor de atelier, describe y se obliga a la tarea constante de aprender a ver. Su obra toda, la mayoría paisajes, porque las imágenes de personas son tenues y forman un entorno no un contenido, nos demuestra que es un ejercicio de los ojos, la imaginación y la paciencia. Su obra es intemporal, no tiene tiempo, ni lugar; podría pertenecer a cualquier tiempo, a cualquier lugar del mundo. Su obra se quito del tiempo y se entrego al espacio, dimensión de eternidad.

Todos sus "hijos" como él llama a cada uno de sus pinturas, salen de su interior, se hacen sangre, se integran en él verdaderamente y las transporta a un lienzo.

¿Quién es Ara Lutufyan, un joven de 83 años, un niño? Es una vida que tuvo un comienzo y va adentrándose ondamente en la madurez. Es una vida que no perdió ni olvidó nada, una vida que al transcurrir se ha concentrado. Tal vez nada sabemos de todo eso. Pero sólo de una vida así podría haber surgido la plenitud y abundancia de su alma. Sólo en una vida como ésa, en la que todo es simultáneo y espera, y en la que nada ha transcurrido pueden mantenerse joven y fuerte y culminar siempre en una nueva pintura.

Quizas la gente que lo ama y lo conoce hablará de un "niño" que pasabas horas y horas en su atelier pintando, olvidandose del tiempo, olvidandose hasta de comer, porque era más importante pintar.

Tal vez alguien hablará de ese "ser" dulce, simple y sencillo, que mira la vida color de rosa, o de ese empresario que se adentra en su fábrica para dejar lo mejor de sí... yo en cambio recordaré su mirada, su vigor y su amor por la vida, la grandeza de su alma, y su gran **señorio.**

Adelante Ara: el hombre perdura a través de su obra, porque lo mejor de cada uno tiene que reunirse y sobrevivir de alguna manera en lo mejor de los demás.

Lilian de Balayan

Exposiciones realizadas: Argentina (UGAB) Alianza Cultural francesa. Francia 1987. Brasil 1988.

DONACION

Por el feliz nacimiento de **Magali Sirun Balian**, hemos recibido para **Sardarabad** las siguientes donaciones:

•De sus Padres: Alice Balian y Rosita Youssefian de Balian

•De su Abuela: Srta. Anoush Balian

WILTON PALACE HOTEL

Av. Callao 1162
Tel. 41-9483

Buenos Aires
Argentina

NURI

Sabores dulces
Mesas de té
Aniversarios

961-0754

TERKA

S.A.C.I.F.I.yA.

Fábrica de tejidos

Fábrica:
Av. Dr. Arturo Illia 2740 - (1754) San Justo Bs. As.
T.E. 651-1651/0634

Administración y ventas:
Moreno 1235 (1091) Cap. T.E. 37-3829/6102

Notas de archivo

La carta de Boghos Nubar y del General Antranik a las autoridades armenias de Cilicia

Entre los papeles de Tavit Attamian que se encuentran en el Centro de Archivos Históricos, nos encontramos con un bien conservado documento que lleva la firma de Boghos Nubar conjuntamente con la del General Antranik. Es una carta dirigida a las autoridades armenias de Cilicia, que ofrece la particularidad de que el General Antranik firma en idioma armenio; su fecha data del 1° de agosto de 1920 y la carta está escrita sobre papel oficial de la Delegación Nacional Armenia.

De la lectura de dicho documento puede deducirse que Tavit Attamian fue enviado con una misión especial a Cilicia, a fin de reunir información y transmitirla a París.

En esta colección de papeles importantes aparecen borradores que llevan títulos de distintas informaciones importantes preparadas por Mihran Damadian y otros, las que suponemos están dirigidas a Boghos Nubar.

Pero en dicha colección sobresale este documento, un amplio escrito referido sólo a Sis, que es la carta en cuestión, de la cual reproducimos su texto en francés ofreciendo también su traducción castellana.

K.H.M.

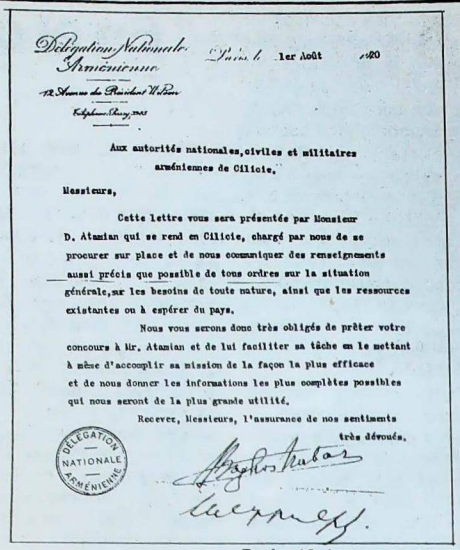

Delegation Nationale Arménienne — Paris, le 1er Août 1920

12 Avenue du Président Wilson

Aux autorités nationales, civiles et militaires arméniennes de Cilicie.

Messieurs,

Cette lettre vous sera présentée par Monsieur D. Atamian qui se rend en Cilicie, chargé par nous de se procurer sur place et de nous communiquer des renseignements aussi précis que possible de tous ordres sur la situation générale, sur les besoins de toute nature, ainsi que les ressources existantes ou à espérer du pays.

Nous vous serons donc très obligés de prêter votre concours à Mr. Atamian et de lui faciliter sa tâche en le mettant à même d'accomplir sa mission de la façon la plus efficace et de nous donner les informations les plus complètes possibles qui nous seront de la plus grande utilité.

Recevez, Messieurs, l'assurance de nos sentiments très dévoués.

DELEGATION NATIONALE ARMENIENNE

Boghos Nubar

Antranik

París, 1° de agosto de 1920

A las Autoridades Nacionales, Políticas y Militares de los Armenios de Cilicia.

Señores:

Esta carta será presentada a ustedes por Tavit Attamian, quien viaja a Cilicia por nuestra recomendación para reunir y transmitir información de todo tipo, lo más exacta posible, sobre la situación general, las necesidades de cualquier naturaleza, así como los medios existentes o probables del país.

En consecuencia, les agradeceremos toda la colaboración y ayuda que ustedes puedan brindar al señor Attamian, para aliviar su trabajo y para que él pueda cumplir su misión de la manera más fructífera y nos trasmita informaciones completas que habrán de sernos de la más grande utilidad.

Señores, acepten las expresiones de nuestros mejores sentimientos.

Boghos Nubar — General Antranik

Doc. N° 8

Boghos Nubar

General Antranik

El porqué de las palabras

ESPIRITU

Hoy, el diccionario nos define al **espíritu** como: **"ser inmaterial y dotado de razón".**

Pero, en su origen, ánima o alma tenían relación con **soplo** o **viento** (anemos), lo que viene a ligar el vocablo espíritu con la misma idea de soplo o hálito. Porque, en un principio, el vocablo latino **"spíritus"** se relacionó de modo propio con soplo, aliento, respiración y vida.

Pero esa palabra ya no es expresión de esa sustancia sutil que, según la filosofía griega, era una especie de soplo, de aire tenue, sino que **espíritu** representa el alma misma, absolutamente inmaterial y dotada de razón, como la define el diccionario.

Y, así, cuando hablamos de lo espiritual, no se nos ocurre pensar en viento... sino en algo que está en lo íntimo de nosotros y que ayuda a nuestra vida.

Centro Cultural General San Martín

Cabaret de las Artes

El miércoles 22, a las 20.15, en la Sala "F" del Centro Cultural General San Martín, la escritora **Felisa Kuyumdjian** presentará el espacio que tituló **"Yo te amo Judy Garland".** En el mismo dialogará con su invitado, el poeta Guillermo M. Yantorno.

Intervendrán Eduardo Ravera, del "Grupo Jazz", el escritor Máximo Paz y Patricia Russo en las danzas.

Koulaksizian Hnos. S.A.
FABRICACION DE TEJIDOS
LIMA 3560 - (1678) CASEROS
TE. 750-5883/3501/4632

Electrónica DE LA PAZ
Reformas a Binorma
Service Especializado en:
TV Color y Video
Computación
CIUDAD DE LA PAZ 1782 - TEL. 783-1109/785-6646

Daniel Youssefian e Hijos S.A.
Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general
Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442-5298

En el camino de la justicia

Por Razmig Tavoian (poeta contemporánea de Armenia)

Los hechos ocurridos en Gharabagh Montañoso y en Armenia, así como en Sumgait, en los últimos tres meses, son conocidos por todo el mundo. Estos hechos fueron tan violentos y sorpresivos, en cuanto a su naturaleza y su género, que su análisis circunstancial, la justa apreciación para lograr una justa solución, necesitan cierto tiempo y un examen justificable, enriquecido por legítimas informaciones materiales y morales.

Esos mismos hechos dieron oportunidad a nuestra prensa para referirse también a otros problemas no solucionados en nuestro país, y para que surja la cuestión por boca de los funcionarios del Estado en el sentido de arbitrar la solución de dichos problemas por la vía constitucional.

En los primeros días de los hechos de Gharabagh, como lo indicó al diario "Cultura Soviética" Alexander Clemant, no se consideró necesario prevenir humanamente y gentilmente, de manera que la no preparación de nuestros medios produjo en nuestro pueblo - preservado dentro de una muralla de bondad- excitaciones negativas.

Esa es la razón por la cual logró una importancia sin precedentes la comunicación que durante 1 hora 30' mantuvo el Presidente Henrij Porovig, a fines de abril, vinculada con los hechos de Gharabagh Montañoso. En esta oportunidad Porovig asume el papel de Embajador de la Gran Rusia, para exponer ante las naciones y pueblos de nuestro inmenso y considerable país la verdadera imagen de la tragedia de Sumgait. El trató el tema con seriedad y objetividad, poniendo claramente de manifiesto los hechos ocurridos.

Henrij Porovig probó - tarea de ninguna manera fácil, pero que es factible y, más aún, imperativa- que la vocación principal de la "mass-media" es la de revelar la verdad y también ayudar al triunfo de esta última.

La conducta imparcial del autor se manifestó desde el principio, cuando empezaron a hablar los testigos oculares y, después, la buena información sobre la materia contribuyó a explotar adecuadamente la información cultural en el sentido de definir la fisonomía de los pueblos, quedándose imparcial y comunicando pruebas de buena fuente, no solamente sobre los crímenes perpetrados en Sumgait, sino también de la historia no tan lejana de nuestro pueblo. El Genocidio de 1915, las matanzas de la ciudad de Shoush organizadas por los movssavatistas en 1920, de los cuales recién ahora, y por primera vez, habla seria y claramente la TV. central.

La historia es historia, pero el crimen de Sumgait está fuera de todos los límites de la imaginación. Porque ellos se produjeron en nuestro días, ante nuestros ojos y frente a la existencia de una poderosa autoridad soviética.

La información de Porovig garantiza la condición de no ocultar nada, preconizada por la "perestroika". Pero, aún así, presentar toda la información resulta imposible en estas condiciones.

La información a que nos referimos está preparada de acuerdo con las pruebas, sobre las huellas de los hechos: caras trágicas de los hombres y lúgubres relatos; casas destruídas, coches quemados; verdadera confusión y conmoción y, a veces, artificiales exclamaciones de lástima...

Cuando Porovig habla de los motivos, trata de llegar hasta el fin, especialmente cuando quienes hablan son las autoridades locales o del gobierno central, donde se revela la dualidad del hablar de los funcionarios...

Por un lado, líderes soviéticos disfrutando de una autoridad sin límites, disponiendo de todos los recursos para prevenir cualquier incidente. Por otro lado, la conducta excesivamente formalista del pueblo, y de esta autoridad considerando los hechos como si fuesen un episodio aislado o una situación pasajera.

Una parte vive con proyectos ocultos, la otra parte vive de manera sobresaliente, sin proyectos, aunque disfrutando de la vida. Esa es la impresión que confirma el examen de cualquier prueba en la información.

El tema se agota cuando las pruebas dignas de interés se refieren a la amistad de los pueblos armenio y azerbaijano; pero al revés de las palabras de los representantes del pueblo que sonaban emocionadas, convencidas y justas, las palabras de los intelectuales aparecían vacías de sustancia y elusivas, cuyas culpas no tenemos el derecho de cargar sobre nadie... Sólo que nosotros todos, como un sólo hombre, estamos atónitos y no comprendemos que temía esa profesora azerbaijana que, en Erevan, al irse a dormir trababa su puerta con cantidad de cajones.

Es que, en esos días, en Armenia, algun azerbaijano le clavaron siquiera una espina en su dedo? La respuesta es ¡por supuesto que no!

El comunicado "Tirkoroshum", de Henrij Porovig, dedicado a los hechos del Gharabagh Montañoso, constituye un paso objetivo en el camino de la justicia, un principio de "perestroika" y la posibilidad de un proyecto de vida que permita una existencia con los justos ideales que prometen las verdades luminosas de la democracia, y que nuestro pueblo está necesitando.

(Armen Press -"Diario Literario, Erevan 18/5/88)

EMPIECE BIEN SU NOCHE DEL SABADO

Sintonice todos los sábados de 21,30 a 22 la audición radial "En confraternidad Argentino Armenia", trasmitida por LR 3 Radio Belgrano en el 950 de su dial. Voz y Cultura de un pueblo Milenario para una Argentina Joven.

Participe, auspiciando este programa y solicitando representante al 38-1257, LATINARMEN PUBLICIDAD - Depto. Radio.

TEXTIL CENTER

DE GASE LUX S.R.L.

Fabricación de telas laminadas • Sedas
Gasas • Pallettes • Lurex • Exclusividades
Importación

Lavalle 2437 T.E. 962-9118
Alsina 1291 Capital T.E.38-6596

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida

CORDOBA 4475 CAPITAL FEDERAL
T.E. 773-2794 774-2977

Cronología de los ...

(viene de pág. 1)

Ambos líderes hablaron en manifestaciones masivas en las capitales de sus repúblicas.

Junio 14. El Soviet Supremo de Armenia se pronunciará este miércoles sobre la incorporación de la región de Nogorny Gharabagh a esta república, posibilidad que ya fue rechazada por el Presidium del Soviet Supremo de Azerbaijan, de la que Nogorny Gharabagh depende administrativamente.

Como las posiciones de armenios y azerbaijanos se mantendrán iguales, se supone que será el gobierno de la Unión Soviética el que deberá zanjar las diferencias y decidir, según el artículo 78 de la Constitución de la URSS, que dice: **"las fronteras entre las repúblicas federadas pueden modificarse por el mutuo acuerdo de las repúblicas correspondientes, que ha de ser ratificado por la URSS".**

Entre tanto, la actividad en el territorio en cuestión continúa paralizada.

Junio 15. La Legislatura de Erevan aprobó la anexión de Nogorny Gharabagh.

La Legislatura de Armenia aprobó hoy el pedido de anexión de una parte de la vecina república de Azerbaijan, y convirtió una amarga disputa étnica en un problema constitucional que debe resolver el gobierno central soviético.

En Moscú varios cientos de armenios aplaudieron cuando Tirán Gureghian, representante de la Iglesia Armenia en Moscú, les dijo que el voto había sido unánime para anexar la región de Nogorny Gharabagh, predominantemente armenia. Gureghian dijo que los armenios deben esperar la determinación del Kremlin.

"El pueblo esta unido en su sentimiento. Todos esperamos una decisión justa".

BELGICA Y LA CULTURA ARMENIA

En noviembre próximo Bélgica recibirá la visita de Armenia, con motivo de celebrarse "Los Días de la URSS".

Para preparar los actos a realizarse en ese tiempo, visitaron Erevan los representantes belgas, estableciendo conversaciones con las entidades correspondientes. Así, los visitantes valoraron los grupos artísticos que representarán al arte musical armenio, así como otros aspectos que hacen a las manifestaciones de cultura que se brindarán en la oportunidad.

HOKEHANKISD

Osgui Apovian de Yernazian

Con motivo de cumplirse el Karasunk (40 días) del fallecimiento de la señora Osgui Apovian de Yernazian, invitamos al Hokehankisd que se celebrará el domingo 26 de junio, en la Iglesia San Gregorio El Iluminador.

Sus hijos: Eduardo. Juan, Elisa; nietos y bisnietos

ARMENIA AL DIA

Devuelven sagradas reliquias a la Iglesia Ortodoxa Rusa

La Armería del Kremlin, en Moscú, fue el escenario buscado para la devolución solemne de las Sagradas Reliquias pertenecientes a la Iglesia Ortodoxa Rusa, a la que en este acto representaron el Metropolitano de Kiev y Exarca de Ucrania, el Metropolitano de Minsk y Bielorrusia, el Metropolitano de Kutitsi, el Metropolitano de Rostov y Novocherkassk, y el Metropolitanode Voronezh y Lipetsk.

Entre las sagradas reliquias que a partir de ahora volverán a conservarse en templos y monasterios de la Iglesia Ortodoxa Rusa, figuran un fragmento de la Santa Cruz, Piedras del Santo Sepulcro, el brazo derecho del apóstol San Andrés, la cabeza de San Juan Crisóstomo. Asimismo, un relicario contenido reliquias de San Joaquín y Santa Ana, padres de Santísima Virgen, y de los evangelistas San Mateo, San Marcos y San Lucas.

En los alveólos de cera de las arcas y relicarios de plata, de maderas valiosas, adornados con cincelados, grabados y niquelados, bañados en oro, se conservan reliquias de santos rusos, tales como el Príncipe Alejandro Nevski, defensor de las fronteras rusas y protector de soldados; de Pedro, metropolitano de Moscú, quien luchó por la unidad del estado ruso.

Armenia sobrepasa el indice medio de nacimientos de la URSS

La tasa de crecimiento de la población de Armenia, donde el número de habitantes aumenta anualmente en unas 60.000 personas, sobrepasa el índice medio de nacimiento de la URSS.

Actualmente sus habitantes son más de los tres millones de personas. Es importante en este aspecto el crecimiento de los matrimonios, que ahora suman 25.000.

Cada año la población se hace más joven, y casi la mitad de los habitantes tienen menos de 25 años. En opinión de los demógrafos, para fines del siglo la población de Armenia totalizará unos 4 millones 700 mil personas.

Vazken I° encabezó la delegación armenia al milenio de la cristianización

Vazken I°, al frente de la delegación de la Iglesia Apostólica Armenia, viajó a Moscú para asistir a la celebración del milenio de la cristianización de Rusia, habiendo manifestado Su Santidad la coincidencia divina de esta celebración con la reestructuración que se cumple actualmente en la URSS.

"La cristianización de Rusia, dijo el Catholicós antes de partir de Echmiadzin, llegó a ser la hora bendita que contribuyó al fortalecimiento de los lazos entre los pueblos Armenio y Ruso. Estos lazos no sólo coadyuvaron a la aproximación de las dos Iglesias cristianas, sino que hicieron un inmenso aporte a la vida espiritual y cultural de nuestros pueblos. La adopción del cristianismo en Rusia tuvo gran significancia progresiva. Contribuyó al desarrollo del movimiento liberador del pueblo armenio, movimiento que fue siempre un afán de la Iglesia Armenia y de sus líderes espirituales", concluyó el Catholicós.

Exposición - homenaje a William Saroyan

El octogésimo aniversario del nacimiento del escritor-humanista William Saroyan, se celebra en Erevan con la realización de una exposición dedicada a su memoria, en la que pueden apreciarse las pinturas realizadas por Garlen Hovsepian sobre la figura y la imagen de los diferentes héroes de sus obras.

Una exposición muy viva, y muy visitada, la que también se presentará en los Estados Unidos de Norteamérica.

El Premio Khachaturian fue para Mirzoian

Edouard Mirzoian, de 67 años, acaba de ser distinguida con el premio Aram Khachaturian, galardón que se concede cada dos años a las obras musicales más destacadas, y que esta vez correspondió a Mirzoian por su poema **"Epitafio"**, compuesto en memoria de Khachaturian.

Mirzoian es uno de los compositores armenios más populares en el país y en el extranjero. Autor de sinfonías, cantatas y cuartetos, entre las que se destacan sus sinfonías "Armenia" y "Festiva", Mirzoian también es autor de música para películas.

Presidente durante más de treinta años de la Unión de Compositores Armenios, Mirzoian ha sido el maestro de una inmensa pléyade de músicos armenios.

Edouard Mirzoian

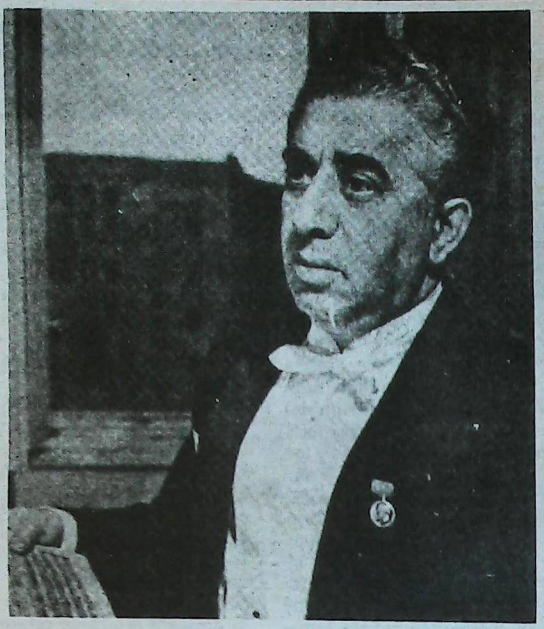

Aram Khachaturian

Exitoso festival Khachaturian

Con singular éxito se está realizando en Erevan el Festival celebratorio de los 85 años desde el nacimiento del compositor armenio Aram Khachaturian.

Con este motivo, en el Teatro Spendiarian se presentaron sus ballets **"Galané"** **"Espartaco"** y **"Maskarade"**, los que fueron aplaudidos por una multitud que llenaba la Sala.

Asimismo, en la Casa-Museo Khachaturian se realizó una sesión dedicada a comentar la obra creadora del artista, la que resultó altamente ilustrativa.

Dr. León Carlos Arslanian

Av. Roque Sáenz Peña 730, 9° Piso
Oficinas 90/91 (1035) - Capital Federal
TE. 34-9613 / 34-8775

RESTAURANTE ARMENIO
NUBAR
• ALTA COCINA ORIENTAL

Reserve su lugar
Cnel. Niceto Vega 4615 - Capital Tel. 774-8571
Abierto todos los días a partir de las 20 hs.
Domingos al mediodía

Doctor
Luis H. Vertanessian
Escribano
Nueva dirección
Florida 375, 4° Tel. 334-5726/28

DAMNIFICADOS
AUTOS Y CAMIONES ROBADOS
Erevan S.A. los localiza en cualquier punto del país
-Verificación por rayos laser
-Sistema computarizado
Sarandí 461, 2do A. Cap. Fed. Tel.: 941-9969; 42-3915
(Atencion las 24 hs.)
-ACCIDENTES DE TRANSITO
-DEFENSAS PENALES
(Capital y Provincia)
Estudio Jurídico del
Dr. Eduardo A. Nigolian

La formación del pueblo armenio

Entre 1300 a 1200 años antes de la era cristiana, los pueblos arios que salieron de las estepas del sur de Rusia y que se habían establecido en los Balcanes y en Grecia, debido a la presión de las tribus nórdicas se dirigieron a las islas del Archipiélago y del Asia Menor. Como dice un famoso historiador, **"todas las razas del mundo antiguo parece que se dieron cita en el Asia Menor"**. Entre ellos los brigios y los tracios, que luego cambiarán su nombre y se llamarán frigios.

En el siglo VIII, después de la destrucción por los cimerios del estado de los frigios de Anatolia, una rama de éstos penetró en Armenia occidental y se fusionó con los halá. Los frigios introdujeron en el idioma de los halá ciertos vocablos y formas de construcción indoeuropeos que luego formarán parte de la lengua armenia.

Una tribu de los frigios, los **Mushki**, los más fuertes y mejor organizados, se internaron por los confines del Asia Menor y, unidos a algunas razas asiáticas, destruyeron el imperio hitita. Una parte de los hititas se retiró hacia el sur, a las orillas del Eufrates Medio, donde fundaron un estado llamado Karkhemish, que mantuvo su existencia durante cinco siglos. Otro contingente se estableció en el sudoeste de Armenia y se fusionó con los armen. Durante las invasiones de los cimerios y los escitas, los mushki huyeron hacia las regiones montañosas del Cáucaso, pero sus restos se fusionaron con las demás razas armenias.

Otra tribu de indoeuropeos -llamada **Armen**- se trasladó progresivamente hacia oriente y en los siglos VIII y VII se estableció al oeste de Urartú, en la región situada al sur del Tauro Armenio. Atravesando el río Eufrates, los armen penetraron en la llanura Aratzani (Eufrates oriental) y el Alto Tigris (Diarbekir Sasún). Desde aquí se dispersaron hacia el norte; bajaron hasta la región del Lago de Van.

En las inscripciones hititas, los armen se mencionaban por el nombre **"arman"**, en las asirias por **"arimé"**, en las urartianas por **"armé"**, y en "La Ilíada" de Homero figura **"arim"**. Los urartianos llamaban **"Armini"** al país de los armen. Ese nombre estaba constituido por la raíz **"arm"** y la desinencia urartiana **"ini"**. Por la influencia del idioma persa, Arminí se transformó luego en **"Armina"**. Conservando la raíz **"arm"**, los extranjeros denominaron al pueblo armenio **"armen"** y a su país **"Armenia"**.

En los siglos VIII y VII a. de C. los cimerios y los escitas invadieron el Urartú a través del Cáucaso. Los cimerios se extendieron por todo el país, especialmente hacia Occidente, y pasaron a Capadocia. Los escitas avanzaron al sur y se establecieron en Media y Mesopotamia (bajo el nombre de escitas -"saca"- se comprendía a todos los pueblos nómades que habitaban al norte del Cáucaso, el Mar Negro y el Turquestán). Sin lugar a dudas, una buena parte de los cimerios y los escitas permaneció en Urartú y se fusionó con la población indígena.

Jenofonte, con sus diez mil soldados griegos atravesando el territorio de Armenia, menciona a 17 distintos pueblos de razas irania, sármata y cimerio-escita que vivían en el país.

En definitiva, llegamos a *la conclusión de que el origen* del pueblo armenio está en la fusión de numerosas razas pertenecientes a dos grandes grupos étnicos, el indoeuropeo y el asiánico, también llamado **"armenoide"** por ciertos historiadores, pues los antropólogos consideran a los armenios los prototipos de la raza asiánica.

Las razas de origen indoeuropeo son: Frigios (Mushki) - Armén

Las asiánicas son las siguientes: Hurritas - Halá. Y las razas de Nairí (que luego integraron el Urartú).

Como en todos los pueblos del mundo, la formación del pueblo armenio ha sido simultánea con el perfeccionamiento del estado. Después de la organización del estado armenio, de la fusión de las razas de diversos orígenes étnicos que habitaban su territorio, nace el pueblo armenio. Este proceso de fusión comienza en el siglo VI y concluye en el I a. de C. En esta mezcla de razas los halá impusieron su nombre y su idioma a las demás. El pueblo de Armenia comenzó a llamarse **"hal"** y hablar la lengua armenia **("Halerén")**.

Todos los pueblos del mundo tienen su origen en la fusión de diversas razas, pero no sucede lo mismo con los idiomas empleados en el presente. Un idioma no nace de varios otros, sino que se impone a los demás, aunque enriqueciendo su vocabulario con palabras y giros de las lenguas que han de desaparecer.

Esto es lo que sucedió con la lengua armenia, el idioma impuesto por los halá.

El idioma armenio, por su vocabulario básico, construcción sintáctica y pronunciación, pertenece a la familia de lenguas indoeuropeas y constituye una de sus ramas.

Antoine Meillet, lingüista francés, ha emitido la siguiente opinión acerca del idioma armenio:

"El sistema del alfabeto armenio es una obra de arte. Cada uno de los fonemas de la fonética armenia está señalado por un signo propio, el sistema tan perfectamente establecido dotó a la nación armenia con una expresión definitiva de fonetismo, expresión que se ha mantenido hasta el presente sin sufrir ningún cambio, puesto que fue perfecta desde el comienzo".

(Fuente: **"Historia ... Pueblo Armenio", de A... Artzr...**

Erevan 50 y "Lusavor Yerguire Mer"

El renombrado conjunto uruguayo **Erevan 50** acaba de editar dos cassettes de canciones que reunidas bajo el nombre del título "Lusavor Yerguire Mer" (Nuestra Iluminada Patria), contiene esta canción juntamente con otras tales como "Eres el Fuego para Mí", "A los Niños del Mundo" y "Elevación".

En esta grabación intervienen: Alejandro Barsamian, en Bajo y Percusión; Henry Krikor Paklayan en Teclados; Daniel Barsamien como Vocalista; José Carlos Bedrosian en Batería; Miguel Barsamian en guitarra y como vocal... además de José Geoz... raian y Alejandro Sa... sian. Integran el Coro Mayores: Silvia E... dakchian, Gabriela V... dakchian, Stella Ba... Mery Koundakjian y V... Barsamian. En cuanto Coro de Niños está *puesto por Melin...* kerian, Adriana ... rian y Noemí Kouyoian.

Un hermoso grupo de canciones, bien interpretadas, digno de ser tenido en casa y que, además, viene con la letra del cancionero para cantarla en familia.

Se honró a los veinte mártires Hnchakian

La Catedral de San Gregorio El Iluminador fue el marco adecuado para el recuerdo de los 20 mártires Hnchakian, que en 1915 fueron ahorcados por los turcos por el delito de defender su Patria, su Fe y la Libertad. La ceremonia evocativa comenzó con una Misa y Responso por el alma de esos jóvenes patriotas, tras la cual se procedió a colocar una ofrenda floral en el monumento a los mártires armenios. Este acto se llevó a cabo en la mañana del domingo 12 de junio y, luego, a las 13, tuvo lugar un acto académico en la sede de la Unión Cultural Sharyum, oportunidad en que usaron de la palabra el señor Samo Sarkissian, el R.P. Shavarsh Mehrabian, Mons. Krikoris Pouniatian y el doctor Pascual Ohanian, quien reseñó con conceptos claros y precisos el calvario de los jóvenes mártires, para finalizar con un canto pleno de simbolismo que entonara Panvor ante de morir. **"En todas partes es una la muerte/Sólo una vez el hombre morirá/Pero suerte la de aquél que ha sacrificado su pueblo, por la libertad.**

PROFESIONALES

CONTABILIDAD IMPOSITIVA

Dr. Ricardo Delanian
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Ríos 263 1° 4
T.E. 3-1141 - CORDOBA

ABOGADOS

Dr. Juan Carlos Merdinian
Abogado
Rondeau 578 T.E. 051-45215
CORDOBA

Lutufyan Hnos. S.A.

Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados
Larrea 738 Cap. Fed.
Francia 275 San Martín (Pcia. de Bs. As.)

SINTONICE AUDICION CULTURAL TEKEYAN

La cultura y el quehacer de la armenidad

Domingos de 10,5 a 11 horas.

CX. 10 Radio Continente (Uruguay)

(735 khz. al lado de Radio Mitre)

VIDEO Y FOTOGRAFIAS
VIDEOLOOK
JUNIN 49 - 3° "J"
TEL. 953-4135/258-8780
PUBLICIDAD
SOCIALES
RETRATOS

ՀՆՉԱԿԵԱՆ ՔՍԱՆՆԵՐԸ

Դաղափարի հաւատաւոր վիճաբանութիւններ Լիլի անունի։ Քանի հայ անյուսական հերոսներ՝ բոլորն ալ վիճակից իրենց պարտականութեան. բոլորն ալ տակաւին իրենց գործուն տակին մէջ. բոլորն ալ տոգորուած մարտունակութեան հաւակնոտ ոգիով,որուն կու գային փաստաւոր ներշնչումներ՝ հայ պանծալի դիւցազներգութենէն։

Յաջողութեամբ կատարած Լիլի իրենց սրբազան առաքելութիւնը, եւ հանդարտ Լիլի առաջ համար, իւրաքանչիւրին Լիլի անունէ. եւ իրենց վերադարձին յարգանքի կը պարտադրէր։ Այնմ՝ կը սպասէին, վայելչութեամբ եւ արժանապատուութեամբ տալ իրենց վերջին աւարտը՝ գերազոյն զոհաբերութիւնը։

1915 Յունիս 15. տխրահռչակ Սուլթան Պայազիտ ամրոցի հրապարակին վրայ, աղջամուղջի ատեն լսելի տակ՝ Փարամազ եւ իր տասներիւնը բաջարի ընկերներուն, մէկ սիրտ եւ մէկ հոգի եղած՝ կախաղան կը յառաջանային հաստատ էայլերով, եւ բարձր ու պայծառ ձայնով։ Ո՛չ իրենց ներբիներ, ո՛չ ալ արտասիրներ կը մատնէին տակարութեան կամ վհատութեան ամենաչնչոդ նշաձեր։

Կախաղանին վրայ՝ շուարած էր եւ յուսահատած թուրք դահիճը, որ հերոսներուն դէմ ըներուն վրայ, իր զուր փնտռելէ ետք վախի որեւէ արտայայտութիւն՝ հանդիպած անհուն խաղաղութեան եւ գոհունակութեան ուրուագիծներուն, նոյնիսկ պահ մը ետ շշմած էր սարսափած··· հոն տեսած վճռակամութեան զօրաւոր դրսեւորումին։ Միայն անոնց հոգիները ներթափանցելով կարելի էր հասկնալ հայրենասէր –որբեան անդրդուելի ու հպարտ – եւ ազատասէնչ ոգին բորբոքող գաղափարի կրակը։

Տասներեք տարեկան հայ պատանի մը, որ ցարդ կ'ապրի, եւ որ դիպուածով կը գտնուէր պատմական այս վայրին մէջ՝ ականատես եղաւ անոնց նահատակութեան, եւ լսեց իր հարազատ ականջով անոնց վերջին աղաղակը։ Այս աղաղակը խորհին մէջ՝ յաղթանակի բացականչութիւն մըն էր։ Ահեղ վերջին պատգամ մը որ կը շեշտէր պայքարի շարունակութեան անհրաժեշտութիւնը՝ հայ ժողովուրդի ազատագրման եւ վերածնած հայրենիքի ի խնդիր։ Այս է որ կը պահպահէին հերոսները··· իբր վարձատրութիւն։

Թուրք «պատժելով» բանաւները՝ ուզած էր «լաւ դաս մը» տալ հայ ժողովուրդին եւ միանգամընդմիշտ վերջ տալ հայ ազատագրական շարժումին, որ արդէն մտած էր իր վարգացման կարեւոր փուլին մէջ։

Ինչպէս միշտ՝ անգամ մը եւս թուրքը սխալեցաւ իր հրէշային հաշիւներուն մէջ։ Ազատագրութեան ջահը վառ մնաց տարիներ շարունակ եւ միեւնոյն այսօր-փարամագներու ցածած ազգային ըմպէր հունտը հինկաւ արգասաբեր ··· հողի վրայ, ծոցեաւ, ծաղկեցաւ, աճեցաւ եւ ուռճացաւ։ Մարմինն առաքինութեանց մարգարէական տեսիլը, ծնած Տխրունիներու···։ Հայը յաղթանակեց Սարտարապատի ճակատամարտին, ունեցաւ երկամեայ հանրապետութիւն, որուն յաջորդեց այսօրուայ Հայրենիքը՝ վերածագկած, եւ շէնշող իրականութեամբ։ Հայաստան մը՝ որ տէր կանգնեցաւ Դարաբաղի մէջ իր ցուցաբերած պատուաբեր ու բարձրաբերձ կեցուածքով՝ իր գաւակներուն։

Հոգ չէ թէ Քսանները չտեսան իրենց հարազատ աչքերով, իրենց հոյակապ երագին իրականացումը։ գուցէ այս չէ՞ ներած բոլոր իսկական մարգարէներուն ճակատագիրը։

Հայ յեղափոխական անդրանիկ շարժում՝ Հնչակեան Կուսակցութիւնը արդար է՝ որ հպարտանայ այսօր,իր բաջերով, որոնք կը պատկանին մէջ ամբողջ հայութեան։ Ձիշդ այս պատճառու է որ՝ այսօր բոլորս կը խոնարհինք անոնց խնկելի եւ անթառամ յիշատակին առջեւ։

Փա՛ռք Քսաններուն։ Փա՛ռք բոլոր հայ հերոս Նահատակներուն, որոնք վկայեցին, իրենց կեանքին գնով, եւ կը շարունակեն վկայել հայութեան համար, մինչեւ մեր «Մեծ երազին» իրականացումը։

Ն.Գ.

ՎԵՐԱԴԱՐՁ

«Սարտարապատ»ի աշխատակիցներ՝ Պրներ. Վահան Գալֆայեան, իր Տիկնոջ հետ, եւ Տիգրան Գահվէճեան, շուրջ ամիս մը Մայր Հայրենիք կեցութենէ ետք՝ իբր հիւրեր Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի, վերադարձան Երկուշաբթի, 13 Յունիսին։

Իրենց այս կեցութեան ընթացքին՝ պատեհ առիթը ունեցան տեսնելու եւ ապրելու Հայ Ազգը յուզող բոլոր հարցերը, ի մասնաւորի ղարաբաղեան հարցը։

«Սարտարապատ» բարի վերադարձ եւ բարօրութիւն կը մաղթէ իրենց։

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ

(Շար. Ասխորդ թիւէն եւ վերջ)

«ՓՐԱՀՏԱՅԻ ՅՕԴՈՒԱԾԸ ՊՂՏԵՑ ՄԵՐ ԵՕԹՆՕՐԵԱՅ ՀԱՆՐԱԺՈՂՈՎ - ՑՈՑՑԵՐԸ»

Սակայն Մարտի 21ից առաջ ի ցոյց բերուած կողմնակալութեան բոլոր ձեւերը, լինի դա «ժամանակ» ծրագիրը թէ կենտրոնական մամուլի ապակողմնորոշող հրապարակումները, լոկ մանկական խաղեր էին, փոքրիկ առուակներ՝ սըտի ու պախարակման այն հեղեղի համեմատ, որ Մարտի 21ին «Փրատան» վիժեց մեր դլխին իր «Զգացմունքներ ու ողջմտութիւն» յօդուածով։ Երբեւի զարիք ժամանակները կը պարզեն՝ թէ ում կողմից եւ ինչ նպատակներով էր կազմակերպուել յիշեալ յօդուածը։ Անկախ ամէնինչից, մենք յայտարարում ենք, որ այդ յօդուածը մեր ժողովուրդի համար հոգեկան Սումկայիթ հանդիսացաւ, որը չսխլխեց ոչ-թէ մեր մարմինն, այլեւ հոգին բզկտեց, ոտնահարեց մեզ բարոյապէս։

Պէտք էր բացարձակապէս զուրկ լինել կատարուածի մէջ խորանալու ընդունակութիւնից, իսկ աւելի ճիշդ՝ ցանկութիւնից, որպէսզի այդքան կեղտ թափել եւ պղծել մեր եօթօրեայ հանրաժողով-ցոյցերը, որոնց ընթացքում մեր ժողովուրդն, ասես, արթնցաւ, կրկին վերածնուեց, մաքրուեց լճացման տարիների տիղմից ու բորբոսից, ժամանակաւոր ձեռք բերած եսասիրութեան, ընչաքաղցութեան, ազգային ու հասարակական ոմնտարբերութեան յատկութիւններից եւ, դուխը բարձր՝ յառնեց իր ճակատագրի, իր փառաւոր պատմութեան առաջը կանգնեց հպարտօրէն, միաձոյլ, վճռաբար, կանգնեց՝ ինչպէս վայել է իր բիբլիական ակունքների կորուսեալ վկայութիւնները վերա-կանգնած հնագոյն ազգին։

Որտեղի՞ց հասկանալի «Զգացմունքներ ու ողջմտութիւն» յօդուածի պատուիրատուները, որ այդ բազմահազար ժողովրդին՝ մտաւորականութեանը, բանաւորներին, գիւղի աշխատաւորներին, ոտքի էր հանել ու հատքել մայրաքաղաքում ոչ միայն Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը։ Նրանցից իւրաքանչիւրի հոգում զարթնել էին պատմական յոչղոլեթեան գեներ։

«ԴԺԳՈՀԻՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՆ ԷՐ ԵՐԵՒԱՆԻ ՕՐԵՐ ՏԵՒԱԾ ՑՈՑՑԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՀՈԳՒՈՒԽ, ՈՐՆ Է՛Լ ՊՈՒՐԹԱՒԱՅ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԱՌԻԹՈՎ»

Ժողովուրդն, ասես, արթնցաւ, կրկին վերածնուեց, մաքրուեց լճացման տարիների տիղմից ու բորբոսից, ժամանակաւոր ձեռք բերած եսասիրութեան, ընչաքաղցութեան, ազգային ու հասարակական ոմնտարբերութեան յատկութիւններից եւ, դուխը բարձր՝ յառնեց իր ճակատագրի, իր փառաւոր պատմութեան առաջը կանգնեց հպարտօրէն, միաձոյլ, վճռաբար, կանգնեց՝ ինչպէս վայել է իր բիբլիական ակունքների կորուսեալ վկայութիւնները վերա-կանգնած հնագոյն ազգին։

Որտեղի՞ց հասկանալի «Զգացմունքներ ու ողջմտութիւն» յօդուածի պատուիրատուները, որ այդ բազմահազար ժողովրդին՝ մտաւորականութեանը, բանաւորներին, գիւղի աշխատաւորներին, ոտքի էր հանել ու հատքել մայրաքաղաքում ոչ միայն Լեռնային Ղարաբաղի խնդիրը։ Նրանցից իւրաքանչիւրի հոգում զարթնել էին պատմական յոչղոլեթեան գեները։

Այստեղ էր եւ 1915 Յունիսի ողբերգութիւնը, նրանց յետնորդների ցաւն ու պոռթկումն, ում հայրերն ու պապերը 70 տարի առաջ ծըստուել ու ոչնչացուել էին։

Այստեղ էր Արաքսից այն կողմ թողնուած հարազատ վայրերի կարօտը՝ որպէս վազուց ի վեր խամրած աստղի հեռաւոր լոյսը, որը կոչուում էր միաւորուելու, որպէսզի մէկը միւսին ապաւինելով՝ մէկմէկու մէջ գտնեն կորցրածը։

Այստեղ էր դժգոհութիւնն այն բանից, որ խորհրդային կառավարութիւնը հարկ եղած չափով կանգնած չէ հայ ժողովրդի թիկունքին՝ ի պաշտպանութիւն վերջինիս իրաւունքների միացեալ Ազգերի կազմակերպութիւնում, ուր ահա արդէն 20 տարի է քննարկըւում եւ իր վերջնական մեղաւոր ճանաչե՞լ հայերի դէմ սանձազերծած, 20րդ դարի առաջին ցեղասպանութեան մէջ։

Դժգոհութիւն՝ նաեւ այն բանից, որ հանրապետութիւնում չարունակւում է բարձրաձայի վիճակը, կաշառակերութիւնը, դրամաշորթութիւնը, բիւրոկրատիան ու կամայականութիւնները, որ Հայաստանն ու նրա մայրաքաղաքը չնչահեղձ են լինում քլորոպրէնից եւ թոյլատրելի չափերը տասնեակ անգամներ

(ՇԱՐ.Ը 11-ՐԴ ԷՋ)

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒՐ ԺԱՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Միջազգային մամուլը վերըստին կ'արձագանգէ Լղիմը Հայաստանի վերամիացնելու գծով արտայայտուած հայրենի պահանջներուն, եւ ասիկ յառաջացած դէպքերուն։ դէպքեր՝ որ սկսան անցեալ Փետրուարի կէսին։

Ստորեւ կու տանք վերջին դէպքերու ժամանագրութիւնը՝ քաղուած օտար մամուլէ։

Ուրբաթ, Յունիս 10։– Լղիմի հայերը չդիմացան երեք տեւողութեամբ գործադուլ մը՝ որ կատարելապէս անդամալուծեց Ատրպէյճանի տնտեսական կեանքը, եւ ուր, բոլ երեւոյթի, իշխանութիւնները անկարող էին հակակշռի տակ առնել կացութիւնը։ «Փրատա» կ'ըսդունի որ Սովետ կեդրոնական մամուլը լուռ կ'անցնի փետրուարէն ի վեր տեղի ունեցած դէպքերուն վրայէն, երբ բռկըսան խռովութիւնները, եւ կը յայտնէ թէ «կացութիւնը դեռ չէ մեղմացած»։

Շաբաթ, Յունիս 11։– Նոր ազգային խռովութիւններ ծագեցան Պաքու–Ատրպէյճանի մէջ. «Բաքինսքի Րաոտչի» Ատրպէյճանի համայնավար կուսակցութեան օրկանի պաշտօնեայ մը բսաւ թէ «Մուք զանգուածներ համախմբուած են փողոցներուն մէջ»։ կ'րսուի թէ ոստիկանութիւնը ի զուր փորձեց զսպել խռովարարները, սակայն՝ կատարելապէս ձախողեցաւ։

Կիրակի, 12 Յունիս։– Հարիւրաւոր հայեր ցոյց կատարեցին, այս գիշեր, Մոսկուայի մէջ, ԹԱՍՍ պաշտօնական լրագրութեան գործակալութեան դիմաց, տեղեկութիւն պահանջելով Պաքուի մէջ տեղի ունեցած անցուդարձերուն մասին, ուր, բսւած ոչ պաշտօնական աղբիւրներու, ոստիկան մը եւ մէկ աւելի հայեր սպանուրուեցան, վերջին ցեղային ընդհարումներու ընթացքին։ Ցուցարարները կը կըրէին ցուցատախտակներ՝ ի մէջ այլոց, հետեւեալ խորագրերով· «Հայ Նակորնի Ղարաբաղ» եւ «Ազատ Ղարաբաղ»։ Մինչ այդ՝ մեծամասնութիւնը 500.000 անձերուն, որոնք այս գիշեր մեծ ցոյցի մը մասնակցեցան երեւանի մէջ – յօժարեցան երեք օր տեւողութեամբ գործադուլ կատարել վազը՝ երկուշաբթի 13 Յունիսէն բսկըսեալ, բսւ ազգայնական գործիչ Մովսէս Կորտիսեան։

Երկուշաբթի, 13 Յունիս։– Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի համայնավար կուսակցութիւններու գեկավարները զրդեգրեցին տրամագծօրէն իրարու հակադրուող դիրքորոշումներ՝ տեղային կռիւին նկատմամբ, մինչ գործադուլներն ու ցոյցերը տարածուեցան սովետական Ան-

(ՇԱՐ.Ը 11-ՐԴ ԷՋ)

ԼՈՒՐՏԻ ԲՈՒԺՈՒՄՆԵՐԸ

Գրեց ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԵԼ (1890–1945)

Ինչ կը վերաբերի բուժումներուն, (1858 թ. Ծ. Թ.), իսկապէս անոնք ո՛չ թէ վերջ կը գտնէին, այլ ընդհակառակն ամսէ ամիս աւելի կը բազմանային:

Ներհակաբար իր ակնկալութեան, եպիսկոպոսը գտաւ բազմաթիւ պարագաներ որոնք կը պատկանէին անտարակուսելի դասակարգին: Կային, ընդամէնը, տասներինը հատ այդպիսի բոլէական բուժումներ որոնք ամենէն բծախնդիր քննադատութեան կը տոկային, ո՛րքան ալ խիստ ըլլար անիկա: Այդ պատահարներէն երկուքը տեղի ունեցած էին բոլորովին ըսկիզբները:

Կար Մանի Մոռոյի պարագան. ան երիցագոյն դուստրն էր Թարբաս քաղաքի Մոռո ընտանիքին: Տասնվեց տարեկան այդ աղջիկը, որ դպրոց կը յաճախէր Պորտօ քաղաքին մէջ, բոլորովին յանկարծակիօրէն ենթարկուեցաւ աչքի ամենասոսկալի հիւանդութեան մը: Պորտոյի համալսարանի նշանաւոր մասնագէտ ակնաբանը Տոքթ. Պեռնար քննեց ու գտաւ որ երկու աչքերուն ցանցամաշկը (ռեթինա) փրթած էր, ինչ որ անխուսափելիօրէն յառաջ պիտի բերէր ամբողջական կուրութիւն: Այս նախատեսութիւնը շուտով իրականացաւ: Մի քանի շաբաթէն, արիւնալի քողը ամբողջովին մթնցուցած էր շնորհալի աղջկան աչքերը եւ այդ մթութիւնը աւելի խոր կը դառնար ամէն մէկ արթննալուն: Ինչպէս սովորաբար կը պատահի այսպիսի անյոյս պարագաներուն մէջ, ընտանիքը մաքառեցաւ ու պայքարեցաւ եւ անձնատուր չեղաւ անգութ ճակատագրին դիմաց: Կոյր աղջիկը չարչարեցին բուժումի հարիւր տեսակ փորձերով: Ամէնքն ալ անօգուտ մնացած ըլլալով, ի վերջոյ որոշուեցաւ Փարիզ երթալ եւ հոն դիմել հմուտ գիտնականներու: Իբր վերջին փորձ:

Մեկնումէն մէկ օր առաջ, աղջկան հայրը Մոռո պատահմամբ ձեռքին ունեցաւ լրագիր մը ուր կը պատմուէր տիկին Ռիզօ անուն մէկու մը յանկարծական բուժումը Լուրտի աղբիւրին միջոցով: Մոռո յանկարծ վերյիշեց իր անբախտ աղջկան ծննդին պահը: Այդ ծննդաբերութիւնը խիստ դժուարին եղեր էր: Բժիշկը եւ դայեակը ձեռք քաշած էին մանուկէն: Այդ ժամին, Մոռո ուխտեր էր որ եթէ աղջնակը ողջ մնար, անոր անունը Մանի պիտի դնէր, հակառակ անոր որ Մանի Մոռո ինքնատիպ եւ գեղահնչիւն անուն մը չէր:

Ան փոփոխեց ճամբորդութեան նպատակակէտը եւ իր ընտանիքը տարաւ Լուրտ: Աղբիւրէն քարայրը դեռ նոր վերաբացուած էր հանրութեան առջեւ (1858 թ. Ծ. Թ.): Աղբիւրի ջուրին մէջ թրջելէ ետք թաշկինակ մը՝ զետեղեցին Մանիի կոյր աչքերուն վրայ: Երբ թաշկինակը վերցուցին, աղջիկը այնպիսի սուր ճիչ մը արձակեց որ լսող անձերէն ոչ մէկը կրցաւ այլեւըս մոռնալ զայն: Լոյսը արգիլող կաս-կարմիր քողը պատռուած էր: Մանի կարող էր տեսնել: Էջ մը տպագիր թուղթ բռնեցին իր աչքերուն առջեւ: Կրցաւ կարդալ: Եպիսկոպոսի յանձնախումբէն պատուիրակութիւն մը Պորտօ գնաց Տոքթ. Պեռնարի հետ տեսակցելու: Անկէ խնդրեցին իր գրառումները իր հիւանդի անյոյս վիճակին մասին՝ վերջին քննութիւններուն ժամանակ: Ամբողջ պատահարը այնքան անախորժ էր փրոֆեսորի խառնուածքին համար, որ ժամանակ մը ընդդիմացաւ, նախ քան իր գրառումները յանձնելը:

Երկրորդ պատահարը նուազ ուշագրաւ չէր: Ան կը վերաբերէր Պորտօ քաղաքէն ուրիշ դեռատի անձի մը: Անոր անունն էր Ժիւլ, տուրքերու վարչութեան պաշտօնատար Ռոժէ Լաֆասանեի որդին տասներկու տարեկան: Այս պարոնը զինուորականի երեւոյթ ունէր եւ (ներհակաբար Մոռոյի) չէր կրնար ամբաստանուիլ թէ կրօնային բնազդի նոպաներ ունի: Արդ, Ժիւլ ենթարկուեցաւ այն հազուադէպ եւ տարօրինակ հիւանդութեան զոր ժողովրդական լեզուով կը կոչեն Սուրբվիթուսի պար: Այս հիւանդութիւնը այնքան վտանգաւոր չէ անդամներու ոսկրախախտումներ պատճառելուն համար, որքան անոր համար որ յառաջ կը բերէ կոկորդի ուռիլը եւ հետզհետէ խցուիլը, ինչ որ աստիճանաբար գրեթէ անկարելի կը դարձնէ պինդ սնունդ կլլելը: Ընտանիքին բժիշկը Նոկէս եւ խորհրդատու բժիշկ Փրոֆ. Ռոքէ գործածեցին բոլոր այն դարմանները որ կան բժշկական դասագիրքերուն մէջ, ինչպէս նաեւ կարգ մը ուրիշ դարմաններ ալ: Անոնք ցուցաբերեցին այն յամառութիւնը որ յատուկ է՝ իրենց անզօրութիւնը ընդունիլ չուզող բժիշկներուն:

Տղուն կոկորդը հետզհետէ աւելի խցուեցաւ: Ի վերջոյ, մնացող անցքը հիւսքի-ասեղէ մը աւելի լայն չէր եւ ծայրայեղ դժուարութեամբ միայն կ'ընդունէր նոյնիսկ մի քանի կաթիլ կաթը կամ ապուրը: Ժիւլ Լաֆասանեը ստուերի մը վերածուած էր եւ կը թուէր սովամահ ըլլալու դատապարտուած ըլլալ: Իր մայրը զինք տարաւ ծովեզերեայ հանգստավայր մը. թերեւս ովկեանոսին կորովը օգտակար ըլլար: Անօգուտ: Ծովափին վրայ, ուր տարեր էին տղան, ան գտաւ լրագրի պատռուած կտոր մը: Իր վտիտ ձեռքերով բռնելով զայն, կարդաց դեռատի Մանի Մոռոյի բուժումին նկարագրութիւնը: Թուղթի կտորը գրպանը դրաւ, բայց սկիզբը չհամարձակեցաւ իր բաղձանքը յայտնել: Քաջ գիտէր իր հօր նկարագիրը եւ համոզումները եւ կը վախնար որ իր վրայ կը խնդայ: Շատ օրեր ետքն է միայն, երբ յայտնապէս դատապարտուած՝ վերադարձաւ Պորտօ, որ ան վարանքով իր մօրը պատմեց Լուրտի եւ Մանի Մոռոյի պատմութիւնը: Տիկին Լաֆասանեը իր ամուսինէն խնդրեց նոյն օրն իսկ մեկնիլ Լուրտ: Ամուսինը հաւանեցաւ առանց վէճի: Մահուան դիմաց, անհաւատութիւնը շատ աւելի անվստահ է ինքն իր վրայ, քան հաւատքը:

Ռոժէ Լաֆասանեը ինքն իսկ իր բազուկներով շալկած տարաւ իր տղան դէպի քարայրի աղբիւրը: Նախկին զինուորական ըլլալով, տրամադիր չէր պարապ խօսքի հանդուրժելու: Եթէ հրաշքներ կրնան պատահիլ, օն ուրեմն թող պատահին: Ուստի միասին բերած էր տոպրակ մը կակուղ պիսքիւի: Երբ Ժիւլ, անվերջ տառապանքով, յաջողեցաւ կոկորդէն վար ղրկել մէկ գաւաթ ջուրը կաթիլ առ կաթիլ, անհեթեթ հայրը անոր յանձնեց մէկ հատ պիսքիւի եւ իր զինուորական ձեւով արձակեց հրաման. «Հիմա ուրեմն կե՛ր»: Եւ պատահեցաւ առաւել եւս անհեթեթ բան մը. տղան կերաւ: Խածաւ կտոր մը, ծամեց, եւ կլլեց զայն, ոեւէ սովորական մահկանացուի նման: Բարձրահասակ Լաֆասանեը, գորշ փոմփատուր ըզգեստով, մէկ կողմ դարձաւ, գինովցած մարդու պէս տատանելով, եւ ձեռքով իր կուրծքը հարուածեց, եւ իր շունչը բռնուեցաւ. «Ժիւլ կ'ուտէ կոր... Ժիւլ կ'ուտէ կոր...»: Եւ քարայրին մօտ գտնուող անձերը արցունքով փղձկեցան: Իսկ Ժիւլ շարունակեց ուտել, լուռ ու մտածկոտ, եւ շատերուն այնպէս թուեցաւ թէ ապաքինումի կարմրութիւնը արդէն իսկ սկսած էր գունաւորել իր այտերը:

Մանի Մոռո եւ Ժիւլ Լաֆասանեը լոկ երկուքն էին այն տասնինը պարագաներէն զորս Լորանս եպիսկոպոս ընկալեց իբրեւ բնական միջոցներով անբացատրելի եւ իբրեւ իր պահանջներուն համար գոհացուցիչ: Ան միշտ կ'առաջնորդուէր բուժումէն անմիջապէս առաջ արձանագրը-

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ԿՆԵԱԶԵԱՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՈՒ ՏԱՅ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ.

Յունիս 4-ին վերջ գտաւ «Հայկական ժողովրդական Նուագարաններու յատկացուած դասընթացքը», որ կազմակերպուած էր Պուէնոս Այրէս Քաղաքապետութեան Մշակոյթի Քարտուղարութեան կից Մնայուն Դաստիարակութեան Բաժանմունքը գործակցութեամբ Հայագիտական Ուսմանց Հիմնարկի: Այս դասընթացքը մաս կը կազմէ «Ոչ-դասական երաժշտական գործիքները» շարքին, ուր մասնագէտներ իւրաքանչիւր դասընթացքի մասնակիցներուն առջեւ կը պարզեն տարբեր ժողովուրդներու կողմէ դարերու ընթացքին մշակուած նուագարաններու պատմութիւնը, բացայայտելով անոնց ծագումը, առանձնայատկութիւնները, փոխազդեցութիւնները, եւայլն: Զորս շաբաթ տեւող դասընթացքը տեղի ունեցաւ Պուէնոս Այրէսի՝ «Սան Մարթին» մշակութային կեդրոնի մէջ, պետական «Մանուէլ Տէ Ֆալա» երաժշտանոցի սրահներէն ներս: Զայն վարեց Հայագիտական Ուսմանց Հիմնարկի անդամ Ջաւէն Կնեազեան իսկ որպէս ընդհանուր համադրող հանդէս եկաւ Անա Սփիվաք: Տարբեր նիստերու ընթացքին դասախօսը անդրադարձաւ հայկական երաժշտական հընագոյն գործիքներու եւ անոնց ծագման հետ առնչուող զանազան տեսութեանց, յիշեց անոնց զարգացումը մինչեւ 20րդ դար, վեր առնելով մանրանկարներու մէջ ներկայացուող սակայն այսօր անհետացած նուագարաններու պարագան: Յատուկ ուշադրութեամբ նշեց հայկական գործիքներու դերը համաշխարհային մշակոյթի այդ բնագաւառէն ներս, ինչպէս նաեւ անոնց հաւանական ազդեցութեան ներգործութիւնը եւրոպական միջնադարեան նուագարաններու կազմաւորման վրայ: Այս վերջին նիւթը յատկապէս առիթ դարձաւ դասընթացքին հետեւող մասնագէտներու միջեւ գաղափարներու օգտաշատ փոխանակումին, ինչպէս նաեւ նոր տուեալներու եւ նոր տեսութիւններու յառաջացման: Այս գծով, մասնաւոր հետաքրքրութեան առարկայ դար-

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ԿԻՐԱԿԻ, 26 ՅՈՒՆԻՍ 1988

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԵԻ ՄԱՏԱՂՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

Վիսենթէ Լոփեսի Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ

ՕԾՄԱՆ 20րդ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Պիտի պատարագէ եւ հանդիսութեանց պիտի նախագահէ

Արխենթինահայոց Առաջնորդ՝

ԳԵՐՇ. Տ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ Ս. ԵՊՍ. ԲՈՒՆԻԱԹԵԱՆ

Պատարագի Երգեցողութիւնը պիտի կատարէ Կոմիտասեան Քառաձայն Եղանակով

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԸ,

Ղեկավարութեամբ՝

ԲԱՐՇ. ՆՈՒՊԱՐ Ա. ՍՐԿ. ՏԵՄԻՐՃԵԱՆԻ

Յաւարտ Ս. Պատարագի՝ պիտի տրուի մատաղաւնդան Վարժարանի «Գարլոս Կարապետեան» հանդիսասրահին մէջ:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

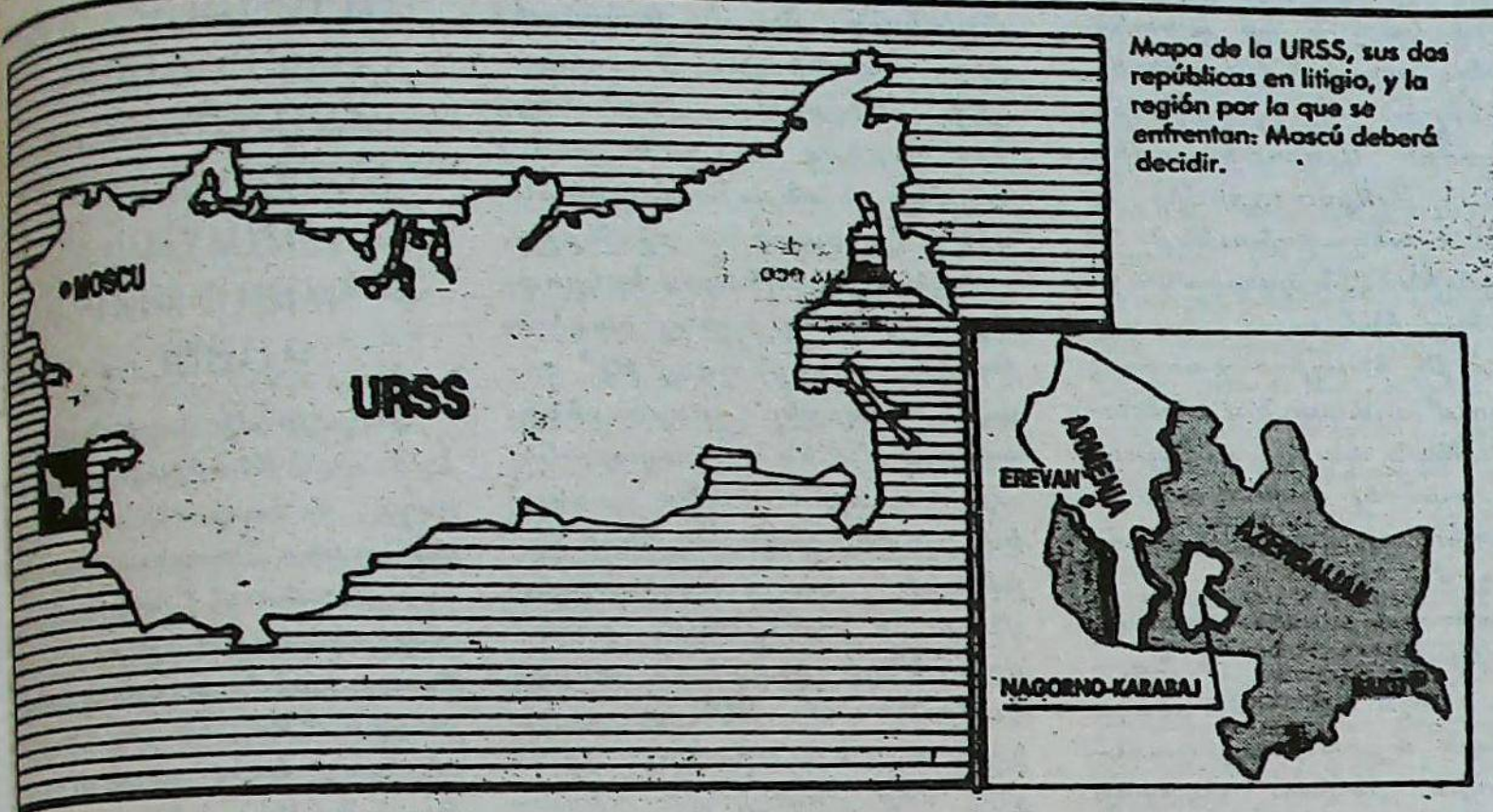

«ՔԼԱՐԻՆ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ ՄԷՋ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ ՔԱՐՏԷՍԸ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՅՈՒՆԻՍ 16-ԻՆ.

…երկովկաս ձգտեալ շրջանին մէջ:

Հայ կուսակցական ղեկավար Սուրէն Յարութիւնեան յայտարարեց՝ Լղիմը Հայաստանի կցելու ի նպաստ քուէարկութիւն մը, սակայն Ատրպէյճանցի ղեկավար …Վեզիրով յայտարարեց թէ Ատրպէյճան պիտի չի զիջի հողամասը: Երկու ղեկավարներն ալ ակնարկեցին … ցոյցեր, համայնավարեան երկիրներու ժողովրդաքներուն մէջ:

Երեքշաբթի, Յունիս 14.– Հայաստանի Գերագոյն Սովետը, այս Չորեքշաբթի, 15 Յունիսին, պիտի արտայայտուի Լղիմը իր հանրապետութեան կցելու շուրջ: Մինչ Ատրպէյճանի Գերագոյն Սովետի խորհուրդը, որուն «իրաւասական» սահմաններուն մէջ կը գտնուի Լղիմը, արդէն մերժեց որ խնդրոյ առարկայ հողամասը անջատուի իր հողերէն:

Տրուած ըլլալով դիրքերու այսահաւոր հակասութիւնը՝ կ'ենթադրուի որ Սովետ Միութեան կառավարութիւնը վերջին հաշուով պիտի կատարէ իրաւարարի դերը: Տարբերութիւնները հարթելու եւ որոշում առնելու համար ըստ Սովետ Միութեան սահմանադրութեան 78րդ յօդուածին՝ որ կ'ըսէ.–

«Դաշնակցային հանրապետութիւններու սահմանները կրնան փոփոխութեան ենթարկուիլ, համապատասխան հանրապետութիւններու փոխադարձ համաձայնութեամբ որ պէտք է վաւերացուի Սովետ Միութեան կողմէ»:

Չորեքշաբթի, Յունիս 15.– Հայաստանի Օրէնսդրական Մարմինը միաձայնութեամբ «Ատրպէյճանի մէկ մասը իրեն կցելու ի նպաստ քուէարկեց:»

Այսպէս՝ ազգային դառն վէճ մը վերածուեցաւ սահմանադրական հարցի մը՝ որ Սովետ կեդրոնական կառավարութիւնը պարտի լուծել:

Մոսկուայի մէջ մի քանի հարիւրաւոր հայեր ոգեւորուած ծափահարեցին՝ երբ Մոսկուայի հայ եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Տիրան Կիւրեղեան յայտնեց թէ «Հայաստանի մէջ Լղիմը կցելու ի նպաստ քուէարկութիւնը կատարուեցաւ միաձայնութեամբ» բոլոր (340 երեսփոխաններուն ձայներով):

Կիւրեղեան աւելցուց թէ «Հայերը պէտք է սպասեն Քրեմլինի որոշումը:» «Ժողովուրդը միացած է իր զգացումներուն մէջ, բոլորս կը սպասենք արդար որոշում մը» արտայայտութեամբ:

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

գերազանցող այլ թունաւոր գազերից, որ իր սպառնալի գոյութիւնն է շարունակում Երեւանից ոչ հեռու, երկրաշարժային գօտում, խմելու ջրի աւազանի վրայ կառուցուած ատոմային էլեքտրակայանը:

Այս ամէնի հանրագումարն էր Երեւանի օրեր տեւած ցոյցի մասնակիցների հոգում, որն է'լ պոռթկաց Ղարաբաղի առիթով եւ որին «Զգացմունքներ ու ողջմտութիւն» յօդուածի վերակառուցմանը հակառակ ընթացող հեղինակներն իրենց կարծրամտութեամբ այլ բնութագիր տալ չկարողացան, քան՝ «հակասոցիալիստական գարշահոտ» վերագրելը: Եւ դա այն դէպքում, երբ իր Հարաւսլաւիա կատարած այցելութեան ժամանակ Մ. Ս. Գորպաչովը յայտարարեց, որ բողոքումները Լեռնային Ղարաբաղի շուրջը հակասոցիալիստական-հակախորհրդային բնոյթ չեն կրում եւ որ «խօսքն այդ շրջանում մշակութային, ներազգային հարցերի գոյութեան մասին է»:

Պէտք էր զուրկ լինել տարրական նրբանկատութիւնից, դոյզն իսկ քաղաքավարութիւնից, ուրիշ ժողովրդի հանդէպ յարգանքի զգացումից, որպէսզի Երեւանի հրապարակներում ու փողոցներում հաւաքուած 700 հազար հոգու բնազդական ինքնակազմակերպուածութիւնը, զսպուածութիւնը, ինքնատիրապետումը, ժամերով ոտքի վրայ կանգնած մարդկանց հաց ու ջրով, իսկ ուժասպառ տարեքաւորներին շտապ օգնութեամբ ապահովելու պատրաստակամութիւնը, հայրենակիցների համերաշխութեան այդ անսահման արտայայտութիւնը ծաղրի ենթարկել, ծանակել՝ մեղադրելով մեզ նախօրօք «կազմակերպած կազմակերպուածութեան», ամխումբեր, նոյնիսկ, տարիներ առաջ ստեղծած կոմիտէների եւ, Աստուած գիտէ, էլ ինչ անդրովկիանոսեան գործակալների հետ կապերի մէջ: Եւ ահա այդ ամբողջը, ժողովրդի ոգու այդ վսեմ արտայայտութիւնը ցինիկաբար համարուեց «փողոցային դեմոկրատիա»:

Այդ դէպքում ինչպէ՞ս անուանել պաղեստինցիների կամ իռլանդացիների ամէն-օր հերոսատեսութեամբ ցուցադրուող եւ մեր հաւանութեանն արժանացող ցոյցերը: Նոյնպէ՞ս «փողոցային դեմոկրատիա»:

«ՂԱՐԱԲԱՂԻ ԿՈՄԻՏԷՆԵՐԸ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ԷԻՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՐՔՈՎ ԵՒ ԻՐԵՆՔ ԷԼ ԻՐԵՆՑ ՀԵՐԹԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ ԷԻՆ ԱՅԴ ՏԱՐԵՐՔԸ»

Իսկ ինչ վերաբերում է «Ղարաբաղ» կոմիտէներին, ապա դրանք կեանք էին կոչուած, կազմակերպուած էին ժողովրդական տարերքով եւ իրենք էլ իրենց հերթին կազմակերպում էին այդ տարերքը: Դա փոխադարձ կապ էր՝ մէկը միւսին սնող, եւ այդ կապի շնորհիւ բազմահազարանոց հանրաժողովների ու երթերի ժամանակ ոչ-մի ճիւղ չկոտրուեց, ոչ-մի կոպիտ բառ չարտասանուեց, չարձանագրուեց նաեւ հասարակական կարգի խախտման ոչ-մէկ փաստ:

Այս «Ղարաբաղ» կոմիտէները վերակառուցման օրօք այդքան յաճախ հաղովուող նոր մտածելակերպի ու զանգուածների հասարակական ակտիւութեան արտայայտութիւնն էին եւ չնայած վերակառուցմանը հակադիր ուժերը վարկաբեկեցին ու պաշտօնապես կազմալուծեցին դրանք, սակայն յիշեալ կոմիտէները կը մնան՝ որպէս ժողովրդավարման առաջին օրինակներ, նրանք հասարակութեան մէջ հետք կը թողնեն ու կը շարունակեն մարդկանց հոգեբանութիւնը վերափոխող իրենց ազդեցութիւնը:

Միայն որոշակի նպատակներ հետապնդող չինովնիկներն ու նրանց մանկլաւիկները կարող էին կշիռքի մի նժարին դնել մարդասպան-ջարդարարներին, հարցերը Սումկայիթով լուծողներին եւ միւսին՝ մեզ, Երեւանում ու Ղարաբաղում խաղաղ ցոյցի դուրս եկածներիս, ընդ որում, յատուկ նախազգուշացումներով խնայել առաջիններին եւ մամուլում ու հեռուստատեսութեամբ մշտական նուաստացման ենթարկել նրանց, ովքեր արիւնահեղութեանն ու սպանդին իւրովի պատասխանեցին, ինչպէս վայել է կենսունակութեան եւ չարին դիմակայելու սեփական չափանիշներն ունեցող ժողովրդին. նրանց, ովքեր Մարտի 8ին գնում էին Ծիծեռնակաբերդ, դէպի Եղեռնի զոհերի յուշարձանը, ժողովրդական իմաստուն բնազդով, որ Սումկայիթը 1915 թուի Ապրիլ 24ի շարունակութիւնն է: Քայլում էին հազարաւոր կանայք, երեխաներ, յետոյ նաեւ տղամարդիկ՝ իրենց գլուխը խոնարհելու նոր զոհերի յիշատակին. համեստ բանուորական ընտանիքների՝ կոտորուած իրենց բնակարաններում, սեղանի շուրջը, հեռուստացոյցի առաջ, անարգուած կանանց ու աղջիկների, նրանց պաշտպան կանգնած

(ՇԱՐ.Ը 12-ՐԴ ԷՋ)

ՈՒՐԱՐԻ ՏԸՒՉՈՒԹԻՒՆ ՎԻՍԵՆԹԷ ԼՈՓԵՍԻ Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՄԷՋ

Ի գիտութիւն հաւատացեալ ժողովրդեան՝ ուրախութիւնն ունինք ծանուցանելու, թէ Կիրակի, Յունիսի 26-ին, Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ մէջ, ի ժամ Ս. Պատարագի, Թեմիս Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Գրիգորիս Ս. Եպս. Բունիաթեան ՈՒՐԱՐ ԿՐԵԼՈՒ իրաւունք պիտի շնորհէ դպիրներ Թադէոս Կ. Թադէոսեանի եւ Րաֆֆի Գ. Էսուէֆուրեանի:

Թադէոս Թադէոսեան դպրութեան չորս աստիճանները ստացած է 21 Մարտ 1949ին, Մարսէյլի Ս. Թադէոս Եկեղեցւոյ մէջ, ձեռամբ Հոգելոյս Արտաւազդ Արքեպս. Սիւրմէյեանի: Իսկ Րաֆֆի Էսուէֆուրեան՝ մեր եկեղեցւոյ մէջ, ձեռամբ Գերշ. Տ. Գրիգորիս Ս. Եպս. Բունիաթեանի:

Կը հրաւիրենք բարեպաշտ ժողովուրդը հոգեպարար այս արարողութեան:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
ՎԻՍԵՆԹԷ ԼՈՓԵՍԻ Ս. ԳԷՈՐԳ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ

ՍԻՎՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ

(ՇԱՐ. 11-ՐԴ ԷՋԷՆ)

սպանուած լուսադէմ զինուորների, նաեւ այն ստրպէյճանցիների յիշատակին, որոնք հաւատարիմ մնացին մարդ կոչուելու վեմ պատին ու իրենց կեանքի գնով փորձեցին փրկել հարեւան-հայերին: Դեռ երկար մեր յիշողութեան մէջ կը մնան նըրանց քայլերը, ովքեր լուռ, ինքնամփոփ բարձրանում էին բլուր տանող ոլորան ճանապարհովը: Այդ քայլերի արձագանգը համաժողովրդական վիշտն ու բողոքն էին, անօրէնութիւնն առնականութեան վերածելու վարերով փորձուած իմաստութիւնը: յուսահատութեան մէջ ուժ գտնելը, անարդարութեան օդակից դուրս պրծնել կարողանալը դէպի վեհ Արդարութիւն:

Համամիութենական մասուլը, հեռուստատեսութիւնն ու ռադիոն պետերը խուլ ու համր գտնուեցին այդ քայլերի արձագանգների հանդէպ եւ փառք Աստծոյ, մենք երախտապարտ ենք դրա համար, քանզի մեր ժողովրդի վշտի ու սուգի իր նմանը չունեցող արտայայտութիւնը նրանք կարող էին նոյն կերպ պղծել, ինչպէս պղծեցին այն ամէնն՝ ինչ իսկական ժողովրդավարութիւնը եւ հրապարակայնութիւնը օժտուած ազնիւ հասարակութեան մէջ կ'ընկալուէր, որպէս հոգու եւ ոգու խոզախում:

Այդ պաշտօնաւոր լրտեսների համար առաւել մատչելի, անկեղծ աւելի, աւելի ճեղընտու կը լինէր լսել, ինչպէս Մարտի 19ին կինոյի Տանը կայացած ժողովին երկու-եռբեք տաքացած երիտասարդներ, անվերջ վիրաւորանքներից ու ծանակումից ինքնատիրապետումը կորցրած, կոչ էին անում սումկայիթեան ջարդի գործը յանձնել միջազգային դատարանին, քանի որ խորհրդային կառավարութիւնը թաքցնում է դրա իրական չափերը, Ղարաբաղի խնդիրը լուծելու դէպքում՝ Հայաստանը յայտարարել «անկուսակցական հանրապետութիւն», առաջարկում էին նաեւ ուրիշ յուսահատ քայլեր:

Ես կարող եմ պետական անվրտանգութեան գործին այդքան նուիրուած խմբագրութիւններին ծրիւքաւր տրամադրել է՛լ աւելի ծանրակշիռ, յատուկ «դոսիէ»ի սազական, այդ՝ նոյն բնոյթի տեղեկութիւններ:

«ՀԱՊԱ ԻՆՉ ԵՐԵՍՈՎ ԵՆՔ ՆԱՅԵԼՈՒ ԱՐԱՐԱՏԻՆ»...

1988 թուականի Մարտի 23ին մենք բոլոր, թէ՛ Հայաստանում եւ թէ Ղարաբաղում, ոչ–թէ խմբուած (ահա արդէն 2 ամիս է մեզանից ոչ–ոք չի կարողանում տանը մենակ մնալ), չունէինք պահած ըսպասում էինք Գերագոյն Խորհրդի Նախագահութեան որոշմանը՝ ուրախալի լուրն առնելու յոյսով: Ես նոյնպէս գտնւում էի ծանօթներից մէկի տանը: Երբ «ժամանակ» ծրագրի խօսնակը դժնդակ ձայնով յայտարարեց նախագահութեան վճիռը՝ ամէն բան թողնել ինչպէս որ է, առաւել եւս, երբ հանրապետութիւնների ղեկավարները դատապաղական տոնով սկսեցին մատ թափահարել առանց այդ էլ մի անկիւնում կծկուած որբուկ–Հայաստանի վրայ, որը յանկարծ համարձակուել էր չհնազանդուել, բոլորիս գըլխին, ասես, սառը խուրը լըցրեցին:

Ցաւացածութեան մի–քանի վայրկեանից յետոյ զայրոյթի ձայները պայթեցին: Ամէնից առաւել վրդովուած էր երիտասարդութիւնը:

Տանտիրուհու դուստրը՝ մասնագիտութեամբ արուեստագէտ, փերուն մի աղջիկ, յուզմունքից դողացող ձայնով բացագանչեց. «Եթէ այդպէս է, ես էլ զէնք կը ձարեմ, ես էլ կը սովորեմ երեխաներ մորթել. երեւում է՝ մարդասպանների հետ աւելի՛ են հաշուի նստում քան մեզ նմանների»: Տղաներից մէկը նրան ընդհատեց. «Եկէք դիմենք Թուրքիային,ասենք որ Ռուսաստանի հանդէպ հակառուծութեան համար մեզանչում ենք, որ մենք այսուհետ...»

Ինչ–որ մէկը թոյլ չտուեց նրան խօսքն ասրտել: «Հապա ի՞նչ երեսով ենք նայելու Արարատին»: Բոլորն ասես միանգամից սթափուեցին, ուշքի եկան, մի քանիսի աչքերին արցունքներ յայտնըւեցին, յուսահատութեան եւ անելանելիութեան արցունքներ: «Ոչ, դա լինելու բան չէ. աւելի լաւ է դիմենք Գանատային, Աւստրալիային, խնդրենք մեզ մի հողակտոր տրամադրել եւ ողջ ժողովրդով տեղափոխուենք այնտեղ: Տեսնում ենք որ այստեղ մեզ կամենում են կոխկռտել որպէս ազգի՝ մինչեւ վերջ»:

Այնուհետեւ հնչեց էլի մի տնքացող ձայն. «Լաւ, տեղափոխուենք, բայց ո՞ւր ենք թողնելու մեր տաճարները, մեր խաչքարերը, մեր երեւանը»:

Դուք կարո՞ղ էք պատկերացնել, յարգելի Սերգէեւիչ, Վիաչեսլաւ Վսեվոլոդովիչ, Վենիամին Ալեքսանդրովիչ, Միխայիլ Ալեքսանդրովիչ, որ այդ «Լաւ տեղափոխուենք...» բառերն ինձ էին պատկանում, այո հենց՝ ինձ...:

Ահա թէ ինչպիսի բառեր է ստիպում արտասանել անելանելիութեան պահը, ստիպում է ապստամբել սեփական անձի, սեփական էութեան, դարերի դէմ...:

Նկարագրեցի մեր հակազդեցութիւնը Գերագոյն խորհրդի որոշմանը եւ մտածեցի յանկարծ այս արտայայտութիւններն ընկնեն տարբեր «օվչարենկոների» ձեռքը: Չէ, ես չեմ վախենում, թէ այդ բառերը կը վերագրուեն Օժեգովի բառարանով ստեղծած «Հրահրմանը», այսպէս կոչուած, «արեւմտեան ռադիոձայների» կողմից եւ կամ տաք–տաք վկայութիւններ կը դառնան մի նոր, ջախջախիչ յօդուածի համար: Վախենում եմ նրանից, թէ՝ ինչպիսի քմծիծաղով են ընդունելու եւ ինչ հնաոճ զգացմունքայնութիւն համարելու «Ո՞ւմ ենք թողնելու մեր տաճարները, մեր խաչքարերը, մեր Երեւանը», «Հապա, ի՞նչ երեսով ենք նայելու Արարատին» խօսքերը: Բայց դա ինչո՞ւ, այդ ի՞նչ ցուցմունքի համաձայն ես պարտ եմ մտածելու, թէ մեր բառերն ինչպէ՞ս կ'արձագանգեն նրանց գլխում: Ո՞վ է իրաւունք տուել նրանց, այդ նորայայտ թուղթ–մրոտող կամակատարներին իրենց գրիչները սրաչեղբի տեղ թափահարելու անտիկ ժամանակներից մեր օրերը հասած ժողովրդի վրայ, որը սովոր է իր խղճի ու գործերը միայն իր սրբազան լեռան գագաթին ներկայացնել եւ, ո՞վ է դրանց թոյլ տուել այդ ամէնէն անել սոցիալիզմի, վերակառուցման, ժողովրդավարութեան, Լենինի անունից, որն իր վերջին գրառումներուն պատուիրում է նրբանկատ ու զգոյշ գտնուել փոքրաթիւ ժողովուրդների ազգային զգացմունքների նկատմամբ:

«ՄԵՐ (ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ) ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԻ ՈՉ–ԽԵԼԱՑԻ ԶԳՈՒՇԱԽՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՎՆԱՍ Է ՀԱՍՑՆՈՒՄ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԻ ԻՍԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԵԱՆԸ»

Թանկագին բարեկամներ,

Այս օրերին մենք բազմաթիւ նամակներ ենք ստանում տարբեր ազգութիւնների մեր բարեկամներից, որոնք իրենց աջակցութիւնն ու մասնակցութիւնն են արտայայտում. Մխայիլ Գիւղինից, Վալենտին Ռասպուտինից, Անդրէյ Բիտովից, Մխայիլ Մառուսովսկուց, Ֆազիլ Իսկանդերից, Ստանիսլաւ Ռասսադինից, Մխայիլ Լոմանից, նից, Մխայիլ Լոմանից, Կրուպնիկից եւ շատ ուրիշ յայտնի ու անյայտ մարդկանցից: Հայաստանի «Յոլերը», չգիտես, վախենալով երկրովմէկ ճառացող իրենց բազկաթոռները կորցնելուց թէ՞ որպէսզի «կրքոր չթորբոքեն», արգելում են հրապարակել այդ նամակները: Ես գտնում եմ, որ մեր ղեկավարների ոչխելացի զգուշաւորութիւնը վնաս է հասցնում ժողովուրդների իսկական բարեկամութեանը: Չէ՞ որ այսօր իրեն այդքան միայնակ զգացող մեր ժողովրդին հեռագրերի ու նամակների հրապարակումը կ'օգնէր աւելի թեթեւ շնչելու:

Մեր անկեղծութեանն ու դիւրահաւատութեանը, մի անպատշաճ դաժանութեամբ տրուած՝ պատասխանի արդիւնքը հանդիսացող այս դասը հասունութիւնը չատերիս ոչ–միայն կը հրի դէպի հոգեկան ընդլայնում, ներքին յուսահատութիւն եւ օտարացում, ներքին գաղթ, այլեւ ադեկտիւի չափերով կ'արագացնի արտագաղթը դէպի Ամերիկա: Իսկ մեզանից նրանք, ովքեր ամենայն խստութեամբ դատապարտում էին հայրենիքը լքողներին, արդ ոչ–մի բառով չեն կարողանայ կանգնեցնել նրանց: Ինչի՞ համար պարտադրել մարդկանց այսուհետեւ էլ ջարդուփշուր լինել, ամենափոքր չափով իսկ վերակառուցելու յոյս ներշնչող բիւրակրատական մեքենայի անիւների տակ: Չէ՞ որ ամէն–մէկը չէ, որ համաձայն է յանուն գաղափարի պահպանել Հայրենիքը, դառնալ հայրենի յուշարձանների Զուարթնոցի, Էջմիածնի պահակը, երեխաներին մեծացնել քլորոպրէնի թունաւորուած երկնքի ներքոյ, գաղակներին ենթարկել, իւրաքանչիւր պահ պայքել սպառնացող, աթոռակալնի մասհաբեր ճառագայթահարմանը:

Աւա՛ղ, այս ներքին ու արտաքին գաղթին չես դիմակալի ո՛չ «Ղարաբաղ» կոմիտէների կազմալուծմամբ, ո՛չ շրջկոմների ու քաղկոմների սկսած հետապնդումներով, ո՛չ Երեւանի վրայ պատուող ահեղաշունչ ռազմական ուղղաթիռների ղղրդիւնով, որոնց ժողովուրդը դառն հեգնանքով անուանեց «վերակառուցման» ծիծեռնակներ, ո՛չ երեւանեան հրապարակներն ու փողոցները ռուս բարեհաւ զինուորական լցնելով, ու, ի դէպ, մենք 300 տարի սպասել էինք, եւ ում մեր աղջիկները հին սովորութեամբ ծաղիկներ էին նուիրում...

«ԼԱՑՆԱՏԱՐԱԾ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐԻՑ ԱՌԱՒԻԼ՝ ՂԱՐԱԲԱՂՑԻՆԵՐԻՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ԱՋԱՑ ՇՆՉԵԼՈՒՆ ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՐԴՈՒ ԳՈՑՈՒԹԵԱՆ ՎԱՅԵԼ...»

Սակայն մի կողմ թողնենք Երեւանի թատերական (օպերային) հրապարակը եւ տեղափոխուենք Ղարաբաղ, որն ընդգրկած դրամայի խակական թատերաբեմը եւ որտեղ, ինչպէս ընդունում է Մոսկուայի Խորհրդային Մշակոյթի Նախարարների Խորհրդի ճիշդ՝ մարզի սոցիալ–տնտեսական, մշակութային վերափոխումների մասին:

Հետեւաբար, որոշման ազդեցութեան տակ իրենց ստորագրութիւնները դրած՝ յարգարժան ընկերներ Մ. Ս. Կորպաչովն ու Ն. Ի. Ռիժկովը զարմացած են, Լեռնային Ղարաբաղի բնակիչներին չեն ուրախացնում այդ որոշման մէջ տեղ գտած բաւական չոչոլ խոստումները եւ նրանք չարունակում են [illegible] նրանցը պնդել՝ պահանջելով անյապաղ Ատրպէյճան:

Ես անչափ կ'ուզէի, որ ինձ դուք՝ «Իզվեստիայի» տպագրուած յօդուածի յուլի հեղինակներ, դնէք «Ղարաբաղի դէպքերը գործած տեսաժապաւէնները: Այդ ժապաւէններում զարանք են պատճառում դրանք Ղարաբաղին սահմանակից Ադրբեջանի շրջանի առրպէյճանցիների կողմից ջարդուփշրուած մեքենաների ու կծրանների, նոյնիսկ, որ կանգնած հիւանդանոցների վիրակապուած ու գիպսապատած հայերի աղեկտուր փաղգուռ տեսքը, այլ Սահակեանների քառանկիւն վարպարակում հաւաքուածների վիճակը: Մարդը, եթէ նա կրծքում սիրտ է բարախում, այլ ոչ «ապարատիկին» բրոշ ապարատ, չի կարող [illegible] այդ մարդկանց, որոնք քառանկիւնի վանդակի ընկած պատառոտուող արեամբ կլսում են երկաթեայ ձայնը անընդմէջ վանկարկուող «Հա–յաս–տան, Ար–մե–նիա»: Այդ հպարտ, ղարերով կըզնուած, իրենց քաղաքակրթական փառաբանած ղարերը ները, որոնք երկրին ծ [illegible] շալ, 20 Խորհրդային Միութեան Հերոս, 44 հազար [illegible] րենական Մեծ Պատերազմի (Շուշ Ազիարամեանի) [illegible] նուկը են տուել, մեր [illegible] րում հասկացել են նաեւ

(ՇԱՐ.Ը 13-ՐԴ)

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ

(ՇԱՐ. 12-ՐԴ ԷՋԷՆ)

ակից... Եւ ահա նրանց Հայաստանի փոխարէն մատուցում են «հասարակական-տնտեսական վերափոխումներ», այն էլ դրանց ներդրումներ՝ յանձնարարելով Արտպէյճանի այլեւայլ նախարարութիւններին ու հաստատութիւններին: Ղարաբաղցիներին՝ քաղ յայտնի է նման վերափոխումների գինը: Չէ՞ որ արդէն քանիերորդ անգամ թղթի վրայ այդքան գեղեցիկ, դրախտային կեանք սուլող ոռոշումները նման «ներդրողների» խորամանկ ձեռքերով տիւղ հակառակ արդիւնքն են տուել. միլոց են ծառայել մարդի է՛լ աւելի արդիւնաւէտ ատրպէյճանացման համար:

Շնորհակալութիւն կուսակցութեանն ու կառավարութեանը՝ նոր դպրոցների բացման, բնակատարածութիւնների ընդլայնման, նոր ճանապարհների անցկացման համար, սակայն Ղարաբաղում առանց այդ էլ նոր բնակարանների կարիք չեն զգում, քանի որ, նախ, բնակութեան բնական ազգութիւն չունի եւ, ամենակարեւորը, բազմաթիւ ղարաբաղցիներ, չդիմանալով ազգային ու քաղաքական հալածանքին, լքել են իրենց տները ու դիմել աւար վայրեր:

Նախատարած բնակարանների առաւել՝ ղարաբաղցիներին անհրաժեշտ է ազատ չնկող ապառնութիւն՝ մարդու ջոյութեանը վայել: Թէկուզ եւ առատ ու կուշտ, մէկ է՝ սնունդը նրանք չեն կամենում ընդունել վանդակաճաղերի միջով: Նրանց պէտք չէ ղաղար – թող նոյնիսկ 400 միլիոն – այն ձեռքերից, որոնք նախերը սրելով պատրաստ են մերկել նրանց սիրտը, եթէ Մոսկուան թէկուզ մի պահ մոռի իր հանդարտեցնող, զգօն հայեացքը:

«ՂԱՐԱԲաՂՑիՆԵՐը ԳիՏԵՆ ՈՐ ԲԱԳիՒՈՒՄ ՆՍՏԱԾ ԴԱՏԱԽԱԶՆԵՐը ՀԱԾՈՒԵՑԱՐԴԱՐ ԿԸ ՏԵՍՆԵՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՈՂՋ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏ, ԱՅԴ ԱՆՀՆԱԶԱՆԴ ՍՊԱՐՏԱԿՆԵՐի, ՈՐՈՆՔ ՅԱՆԴԳՆԵՑԻՆ ԱՊՍՏԱՄԲԵԼ ԺԱՄԱՆԱԿԱԿից «ԿՐԱՍՆԵՐի» ԱԼիԵԻՆԵՐի ՈՒ ԲԱՂիՐՈՎՆԵՐի ԴԷՄ...»

Նրանք գիտեն, որ չուտով, չատ չուտով, գործի դնելով Մորրդային Միութեան Գերագոյն Սորդրդի Որոշման՝ կարգ խախտողներին պատասխանատուութեան կոչելու կէտը, իրականացնելով «Բակինակի Ռաբոչի» թերթի ըստ պատուիրքերը՝ «Ղարաբաղի Ազգ-ժողովներ» մեղաւորներին խստիւ պատժելու մասին, Պաքւում նստած գլխաւոր եւ ոչ-գլխաւոր դատախազներն ու իրենց նմանակները, եղբայրական բարեկամութեան պատառներով ծածկուած, մոլագար արբանքով հաշուեյարդար կը տեսնեն «Կուռնկ» կոմիտէի անդամների հետ, Ղարաբաղի ողջ հայութեան հետ, այդ անհրնազանդ սպարտակների, որոնք յանդգնեցին ապստամբել ժամանակակից «կրասնների»՝ Ալիեւների ու Բաղիրովների դէմ...

Եւ Սումկայիթի դէպքերը խայտառակ լուսեթամբ պարուրելու հետ մէկտեղ՝ յանգատորուած ու արձակ ներքողներով որոտաձայն գովերգուած, առասպելի վերածուած Խուրիման Աբասովան, որն իր տոհմական սովորութեան համաձայն՝ գլխարոն է նետել հայերի վրայ յարձակուած աղջամղջ-ջարդարարներին կանգնեցնելու համար, հազիւ թէ այդ հաշուեյարդարի ժամանակ կը կարողանայ խելքի բերել վրէժի ծարաւի պետական այրերին...

Ահա թէ ինչու են երկաթճաղերին զարկւում ղարաբաղցիները, ինչու են այդպիսի յամառութեամբ ձգտում միանալ իրենց հարազատ ժողովրդին: Եւ պէտք է ոչ-միայն հոգեպէս, այլ նաեւ քաղաքականապէս կոյր լինել, որպէսզի երեխայի՝ իր մօրը մեկնած ձեռքերը եւ մօտ ձրգտումը՝ դէպի հարազատ զաւակը կոչել «տարածքային յանկնութիւններ» կամ, ինչպէս ատրպէյճանցի 250 գիտնականներն, ակադեմիկոս Վլքթոր Համբարձումեանին ուղղած, իրենց հեռագրում են արտայայտուել, «Ատրպէյճանի կարկանդակից համեղ պատառ պոկելու» ցանկութեան:

Ատծոյ սիրոյն, մեզ պէտք չէ այդ «համեղ պատառը»: Մենք վարժուել ենք ապրելու 30 հազար քառակուսի քմ-ից պակաս քարքարոտ հողի վրայ, սակայն ազնուաբար ու վեհանձնօրէն ապրելու, այնպէս որ Ղարաբաղի 4-5 հազար քառակուսի քիլոմեթրը միացնելով՝ մեւնոյնն է Ձինաստան չենք դառնալու:

Մենք այնպէս ենք յոգնել եւ հիմա մեր շուրջ ամէն-բան այնքան անիմաստ է թւում, բացի այդ մեր արժանապատուութիւնից ցածր ենք համարում համալսարհային գիտութեամբ հաստատուած պատմական ճշմարտութիւններն ապացուցելու համար վէճի մէջ մտնել, որ հաւատացէք, յարգելի հասցէատէրեր, անսահման երախտապարտ կը լինէինք բոլոր նրանց, ովքեր ոչ-թէ նենգապատնէշքով (չանթաժ), հալածանքներով, անպատկառօրէն, այլ հանգիստ գիտականօրէն հիմնուրուած փաստերով, հաւաստիաբար կ'ապացուցեն մեզ, թէ Ղարաբաղը երբեք զուտ հայկական տարածք չի եղել, թէ հայկական գրերը յղացող Մեսրոպ Մաշտոցը դեռ 5րդ դարում Արցախ անուանեալ Ղարաբաղում չի հիմնել առաջին հայկական դպրոցները, 13րդ դարի հայկական ճարտարապետութեան գլուխգործոց Գանձասարի վանքն ու Ղարաբաղի համալսարհային ամենատարբեր գիտական հետազոտութիւններում, ալբոմներում ու հանրագիտարաններում տեղ գտած, հարիւրաւոր յուշարձանները ու խաչքարերը ոչ-թէ հայերն են ստեղծել, այլ՝ աղուանցի-ալբոպէյճանցիները, որ մեզ իրենց ականաւոր աչխատութիւնները հայոց լեզուով ժառանգած՝ պատմագիրներ կիրակոս Գանձակեցին, Մովսէս Կաղանկատուացին, Մխիթար Գօշը, եւ, անգամ, հայկական այբուբենի տառերով ակրոստիքոս կերտած Դաւիթ Քերթողը, Նոյնպէս, աղուանցի-ատրպէյճանցիներ են եւ թէ, իբր, հրով ու սրով Ղարաբաղ խուժած ու աղուանական մշակութային արժէքները ոչնչացրած բարբարոս-հայերն այրել են վերոյիշեալ պատմիչների ստեղծագործութիւնների բնագրերը՝ նախօրօք թարգմանելով դրանք հայերէնի...:

Ես ուզում եմ ամբողջութեամբ մէջբերել Նովոսիբիրսկից ստացուած հեռագրի տեքստը. «Մարտի 26ին մեր մանկավարժական ինստիտուտում հանդիպում կայացաւ ղրղնաւարտ-բանասէրների հետ: Դրանք Նովոսիբիրսկի մարզի գիւղերի ու քաղաքների ուսուցիչներն են: Նրանց պատուիրեցին իրենց հիացմունքը յայտնել Ձեր անձնատրութեամբ: Սրտի ցաւով իմացանք Լեռնային Ղարաբաղի իրադարձութիւնների մասին: Որոշակիօրէն գիտակցում ենք մեր պատասխանատուութիւն այն ամէնի համար՝ ինչ կատարւում է մեր երկրում: Երեւակայել չենք կարող Խորհրդային Միութիւնն առանց եղբայրական հայ ժողովրդի, որի դարաւոր մշակոյթը խորհրդային բազմազգ մշակոյթի անբաժանելի մասն է կազմում: Մեր անձնական հարատութեան մասը: Մաղթում ենք ողջ հայ ժողովրդին համբերութիւն, առնականութիւն տոկունութիւն, ինքնատիրապետում: Մենք հաւատում ենք լաւագոյն ելքին, ողղմտութեանը: Հաւատում ենք մշակոյթին, որի կենսահաստատ ճայնը պէտք է լսուի: Մենք յաւերժ Ձեզ հետ ենք: Ուսանողների, ուսուցիչների, դասախօսների յանձնարարութեամբ՝ Էլվիրա Գորիուխինա»:

Անհնար է առանց յուզմունքի ընթերցել այս տողերը, միաժամանակ անկարելի է չնկատել հետեւեալ, յայտնի չէ՝ ինչպիսի հերթական ապատկոմմորոշման արդիւնքր հանդիսացող սրտաճմլիկ արտայայտութիւնը. «Զենք կարող պատկերացնել Խորհրդային Միութիւնն առանց եղբայրական հայ ժողովրդի»: Մի անհանգստացէք, սիրելի Նովոսիբիրցիներ, մենք դուրս չենք գայ Խորհրդային Միութեան կազմից, մանաւանդ որ գնայու տեղ չունենք, մեր թիկունքում Թուրքիան է, իր ատամների կրճտոցը չըթաքցնող Թուրքիան:

«ԹՈՒՐՔՆ ԻՆՔՆ ԱՆԻՕՈՒԱԾ Է, ԲԱՑԻ ՆՐԱՆ ԽՕԱՔՆ՝ ՕՐՀՆՈՒԱԾ»

Մենք երեք դար չարունակ մեր հայեացքը սեւեռել ենք դէպի հիւսիս, դէպի Ռուսաստան, նայել ենք փրկութեան յոյսով, սիրով ու հաւատարմութեամբ: Մինչդեռ, ըստ երեւոյթին, քաղաքականութիւնը սիրոյ հետ աւելի պահկաս է հաշուի նստում, քան՝ առելութեան:

Պատահական չէ, որ Մարտ ամսի «Հուրիյէթ» թուրքական լրագիրը «Խորհրդային մարդկն ու ազգայնամոլութիւնը» յոդուածում, Ղարաբաղի դէպքերը մեկնաբանելով, գրում է. «...Խորհրդային ատրպէյճանցիների համեմատ՝ խորհրդային հայերն առաւել մեծ պատրաստակամութեամբ են իրենց անձը զոհել յանուն կոմունիզմի: Սակայն Քրեմլինը, հայերի եւ ատրպէյճանցիների միջեւ տեղի ունեցածն ուսումնասիրելիս, հաշուի է առել ոչ-միայն թուրք-ազերիների, այլեւ՝ բոլոր թուրքերի կշիռը: Իրօք, Խորհրդային Միութիւնում թուրքերի թիւը հասնում է 50 (յիսուն) միլիոնի: Թուրքական այս վիթխարի զանգուածի դէմ յանդիման, ինչպիսին էլ լինի հայերի արժէքը կոմունիզմի աչքում, Քրեմլինի հաշիւներում այն չի կարող թուրքերի արժէքը ունենալ»: Մեզ՝ հայերիս մնում է լինել հին հայկական ասացուածքը. «Թուրքն ինքն անիծուած է, բայց նրա խօսքն՝ օրհնուած»:

Եթէ, իսկապես, «Հուրիյէթ» թերթի ինքնագոհ եզրակացութիւնները ճշմարտացի են, յամենայն դէպս կ'ուզենայինք հասկանալ՝ որքանո՞վ է քաղաքականութիւն կոչուած գործօնին ձեռնտու մոռանալ, որ ցարական կառավարութիւնը միշտ ձգտում էլ իր հարաւային սահմանները բնակեցնել հայերով, իմանալով վերջիններիս աներկբայ նուիրաւածութիւնը Ռուսաստանին, իսկ այժմ ապշեցուցիչ անհետաքրքրութեամբ ոչ միայն չի անհանգստանում հայ բնակչութեան նօսրանալով այդ շրջաններում, այլեւ՝ նպաստում է հայերի ասուցմանն ու օտարացմանը Ռուսաստանի նկատմամբ: Միմչ° Հունգարիայի, Չեխոսլովաքիայի, Լեհաստանի դէպքերից եւ պրեժնեւեան մի շարք ուրիշ անմիտ քայլերից յետոյ, ուսանների հանդէպ ամող անբարեացակամութեան առկայութեամբ, այդչափ անկական է նաեւ հայերի անմնուկր այդքերում անվստահութեան բոստուերներ ծնելը...

Այստեղ կ'ուզէի մի քանի տող մէջ բերել մեզ ուժ հաղորդած մէկ այլ նամակից, որը Մոսկուայից մեզ յղել է ազգահոգեբան (էտնոպսիխոլոգ), պատմական գիտութիւնների թեկնածու Գալինա Ստարովոյտովան. «Ամէն-մէկիս բախտ չի վիճակում ականատես լինել այն բանին, թէ՝ ինչպէս է ժողովուրդը կանգնում իր Պատմութեանը դէմ առ դէմ: Հետագայում, ինչպիսի ընթացք էլ ունենան իրադարձութիւնները՝ դրանք արդէն կայացել են, եւ ժողովուրդը դրանցից դուրս կը գայ ոչ այնպիսին՝ ինչպիսին նախկինում էր»:

«ԴԱՒՈՆ ՀԱՅՈՒՆՈՒԹիՒՆը ԿԸ ՍՏիՊԷ ՄԵՋ ԱՌԱՒԵԼ ՍԹԱՓ ԸՆԿԱԼԵԼ ԻՐԱԿԱՆՈՒԹիՒՆը, ՅԵՆՈՒԵԼ ԼՈՒ ՍԵՓԱԿԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ՈՒԺԵՐի ՎՐԱՅ, ՉՏՐՈՒԵԼ ՊԱՏՐԱՆՔԻՆ, ԱՊԱԳԱՅԻՆ ՄԵՐ ՏՈՒՆՆ ԱՒԱԶի ՎՐԱՅ ՉԿԱՌՈՒՑԵԼ»...

Արդարեւ, մարդկային ոգու հզօրութիւնը փորձող՝ երկարամեայ պայքարից յետոյ մենք «դուրս ելանք ոչ ամպիսին՝ ինչպիսին նախկինում էինք», ինչ-որ տեղ ուրիշ դարձանք, աւելի հասուն: Դառնութեամբ տրուեց մեզ այդ հասունութիւնը, մեծ հատուի վճուգման գնով, որոշ չափով 1905 թուականի Ցունուարի 9ը յիշեցնող՝ վճուգում:

Մենք՝ սկզբում Ղարաբաղի ժողովուրդը, յետոյ նաեւ՝ Հայաստանի, դիմեցինք դէպի Քremlնային Պալատ՝ Լենինի անուան հրապարակը Մոսկուայում եւ թատերական հրապարակը Երեւանում, համոզուած, որ կենտրոնական իշխանութիւնը կը հասկանայ մեզ ու կ'ընդառաջի: Մենք գնում էինք սոցիալիզմի երկրի, ռուս ժողովրդի, վերակառուցման նկատմամբ վըստահութիւն արտայայտող

(ՇԱՐ.Ը 14-ՐԴ ԷՋ)

ՍԻՎՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ

(ՇԱՐ. 13-ՐԴ ԷՋԻՑ)

ցուցապաստառներով: Խորհրդային Միութեան կոմկուսի կենտկոմի գլխաւոր քարտուղար Մ. Ս. Գորպաչովի մեծաթիւ նկարներով: Սակայն մեզ վրայ կրակ բացեցին: Կրակ բացեցին Հաղբիւրոյի եւ Գերագոյն Խորհրդի նախագահութեան վերոյիշեալ անարդար որոշումներով, զանգուածային տեղահանութեան մէջ ողջերի ծաւալած ստապատիր, արատաւորող քարոզչութեամբ՝ ստրպէյճանական կողմի նկատմամբ ակնյայտ բարացակամութեամբ: Կրակ բացեցին Սամկայիթով: Ովքե՞ր են դրանք՝ կրակողները, մենք չենք կարող հասկանալ, ասելի ճիշդ, չափազանց ծանր է հասկանալը: Միթէ՞, իրօք, 3 եւ 50 միլիոնի յարաբերութիւնը հաշւի առնող, հասարակական ու ազգային արդարութեանն ի սպառ օտար «գլոբալ» քաղաքագէտները: Կամ էլ ցարական կայսերապաշտութեան մենատիրական ձգտումները ժառանգած ժամանակակից, Լենինի բառերով առած, «ռուսական բիրտ ժանդարմները», որոնց նախ զարմացրեց, ապա զայրացրեց, իսկ յետոյ վախեցրեց, իր ակնկալիքներն այդքան միահամուռ արտայայտել յանդգնած սակաւաթիւ ժողովրդի խիզախումը: Եւ վերջապէս, գուցէ, վերահսկուման ճչամիսե՞րը, որոնք չտապեցին քաղաքական, բարոյական ու վարչական ճնշումներով խեղդել ժողովրդավարութեան ու հրապարակայնութեան հազիւ ծիլ տուած ընձիւղները, այն է՝ Ղարաբաղի մարզկոմի նիստ եւ կուսակցական լիաժողովի վճիռը, որը ժողովրդի ազատ կամքի պաշտօնական հաստատումն էր, այնուհետեւ զանազան ճչամիսներին պաշտպան կանգնած՝ երեւանեան ցոյցերը: Դրանով իսկ վերակառուցման հակառակորդները կամեցան, առաջին հերթին, դաս տալ Խորհրդային Միութեան բոլոր ժողովրդներին, միաժամանակ նաեւ ցոյց տալ՝ թէ ինչի կարող են յանգեցնել վերակառուցման հրապարակած ազատութիւնները... Այսպէս թէ այնպէս, խաղադրօքն փողոց հլածներիս վրայ, մեզ բարոյապէս գնդակահարող, կրակ բացեցին: Եւ մենք այլեւս Ցունուարի 8ի ժողովուրդը չենք, այլ՝ Ցունուարի 10ի, մէկ օրուայ մէջ հասուցնացած ժողովուրդը: Ես կ'ասէի, մեր ժողովրդին օգուտ կը տայ նման հասունութիւնը: Զէ, ասելի չուտ, հակառակին: Բայց նա, այդ դառն հասունութիւնը, կը ստիպէ մեզ առաւել սթափ ընկալել իրականութիւնը, չենուել լոկ սեփական ներքին ուժերի վրայ, մեր տոկունութեան վրայ, չտարուել պատրանքներին, ապագայի մեր տունն աւազի վրայ չկառուցել, կը ըստիպի կուրօրէն չհաւատալ ու հաւատից չկուրանալ, կը ըստիպի արտաքսմանի հայերին այսուհետեւ խորհրդային դեսպանատներին այդքան անշահախնդրօրէն ու նուիրաւածութեամբ չծառայել՝ դրանց ու Խորհրդային Միութեան չուրջը համախրանք ու բարեացակամութեան մշտական մթնոլորտ ստեղծելով, կը ստիպի նրանց առանձնապէս յոյսեր չկապել Խորհրդային Միութեան, Խորհրդային Հայաստանի հետ, յատկապէս, ինչ վերաբերում է հայկական հարցի վերջնական լուծմանը՝ կապուած Ցեղասպանութեան ճանաչման եւ Թուրքիայի նկատմամբ հողային պահանջների հետ, կը ստիպի սփիւռքահայութեանն ինքնուրոյն գործել, միտքը լարել՝ ազգի պահպանման նոր, առաւել վստահելի ուղիներ գտնելու համար:

«ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՄԱՀ Է ՈՒ ԱՒԵՐԱԿ՝ ԱՍՏԵՂՈՎ ԹՈՒՐՔՆ Է ԱՆՑԵԼ»

Ես չեմ ուզում թուարկել նմանօրինակ անհեթեթութիւններ, միայն կը կրկնեմ, որ մենք այնչափ չնորհապարտ կը լինենք բոլոր նրանց, ովքեր կ'ապացուցեն այդ, ի դէպ խոստութիւն մեզ, յաւիտեանս անապացուցելին եւ մենք, հանդարտուած ու հաշտուած, անհոգ կ'ապրենք՝ առանց այդ ստորացուցիչ վէճերի ու հոգեկան տառապանքների: Եւ թող ձեզ չզարմացնի, յարգելի բարեկամներ, եթէ մենք արտայայտենք եւս մէկ, առաջին հայեացքից տարօրինակ, ցանկութիւն, որ ծագեց մեր մէջ այս օրերին. գոնէ Ղարաբաղը յաղնուէր սահմանի այն կողմում, Թուրքիայում, մեր գերուած զաւակների՝ Վասպուրականի, Մուշի, Պիթլիսի, Էրզրումի ու միւսների կողքին: Զէ՞ որ այդ դէպքում գոյութիւն չէր ունենայ մեզ վրայ այդքան թանկ նստած այն մոլորութիւնը, թէ հնարաւոր է ուղերձների եւ ստորագրութիւնների միջոցով, աղերսելով երկրի սահմանադրութեանը՝ Լեռնային Ղարաբաղը միաւորել Խորհրդային Հայաստանի հետ ... Զէր լինի այդ փոխադարձ սառնութիւնն ու տարութիւն մեր եւ աղբրպէյճանցի գործնկերների միջեւ, որոնց հետ բարեկամներ ենք եղել, համագումարների ու յոբելեանների օրերին միմիանց ժեռք ենք սեղմել, եղբայրութեան ու բարեկամութեան մասին բառեր արտասանել...

Զէ՞ որ նաեւ Հիքմէթն ու ես վաղմի բարեկամներ էինք, չնայած եւ, սահմանի այն կողմում մնացած մեր զաւեռած հողերն ու որբացած յուշարձանները յաւերժ ապրել են իմ մէջ: Իւրաքանչիւր հանդիպմանը մեզ համար արդէն սովորութիւն էր դարձել գրկախառնուելը՝ ինչպես քոյրը եղբօր հետ եւ, ահաւ, անգամ ես մի պահ ընկրկում էի ու կէս լուրջ-կէս կատակ կրկնում. «Հողերը: Նախ վերադարձրէ մեր հոդերը, յետոյ՝ կը գրկախառնուենք»: Միշտ ժպտադէմ, պայծառատես Հիքմէթը պատասխանում էր. «Եթէ պատխուճիւն լինի՝ անպայման կը վերադարձնեմ»...

Որտեղի՞ց իմանար մեծ մարդասէրն ու կոմունիստը, որ իր եւ իմ կողմից գովերգուած կոմունիստական երկրում, բաղձալի յեղափոխութեան յաղթանակից 70 տարի անց 15 թուի մի նոր կիրառում է լինելու. խաբէութեան ու բռնութեան գնով գերուելու են ոչ-միայն ուրիշների հողերը ու յուշարձանները, այլեւ՝ մարդը, կենդանի մարդը եւ, որ իր՝ Հիքմէթի ցեղակից գրողներն ու մշակոյթի գործիչները ցասալի թեթեւութեամբ մոռացութեան են մատնելու էնգէլսի բառերը. «Զի կարող ազատ լինել այն ժողովուրդը, որը կեղեքում է ուրիշ ժողովուրդների»:

Թանկագին ընկերներ, մենք բոլորս գիտենք եւ մեր գրքերում, բանաստեղծութիւններում, բեմերից անդուլ կերպով կրկնում ենք, որ մարդու համար ամենաթանկը ազատութիւնն է, մարդկային ինքնասրութիւնը, արժանապատուութեան զգացումը: Մենք ամէնքս ընդգոռում ու գոռում ենք Սամկայիթի մասին: Սումկայիթը մարդու ֆիզիքական ոչնչացումն է, ա՛յն ցեղի «ազգային կատարելատիպն» ու նախնական, դասական գոյակերպը, որի մասին դեռ 150 տարի առաջ Վիքթոր Հիւկոյի գրած «Ցոյն տղան» բանաստեղծութեան «Ամէնուրեք մահ է ու աւերակ՝ այստեղով թուրքն է անցել» տողը թեւաւոր է դարձել աշխարհով մէկ, եւ «Այստեղով թուրք է անցել» բառերից յետոյ ոչ-մի բացատրութեան կարիք չի զգացւում:

«ՄԵՆՔ ԴԻՄՈՒՄ ԵՆՔ ՁԵԶ, ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ, ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ, ԱՐՈՒԵՍՏԻ, ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԾԱՌԱՆԵՐ, ՄԱՐԴԿԱՆՑ, ՈՒՄ ՍՐՏՈՒՄ ԱՐԹՈՒՆ Է ՄԵԾ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԽԻՂՃԸ, ՕԳՆԵՑԷՔ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻՆ»...

Մեր հասարակութեան համար, հասարակութիւն, որը մարդու գոյութեան նոր, առաւել մարդասիրական ուղիներ է փնտռում, պակաս ամօթալի չեն՝ բարեկամութեան մասին ցուցապաստառներով վարպետօրէն քողարկուած՝ բռնութեան հնարամիտ ձեւերը, եւ մարդը չի կամենում, իսկ նրան պարտադրում է ապրել այլազգի դաժան դրածոների աճելի իշխանութեան տակ, դրանց կամայականութիւններից յաւերժ կախման մէջ: Դա հակամարդասիրականն է, հակամարդկային: Դա ոչ միայն ազգի, այլեւ մարդու իրաւունքների խայտառակ տուայտանքն է:

Այդ մասին մենք բոլորս, լինեն հայերը, ռուսները, ուրրաինացիները, եւ կամ ուրիշներ, պարտաւոր ենք գոչել, ամբողջ ձայնով բողոքել, եթէ մենք իրօք բարձր գաղափարների ջատագովներն ենք:

Իսկ եթէ նուաստացուցիչ դրութիւնը, որում գտնւում են Ղարաբաղի մարդիկ, նախատեսում է Սահմանադրութեամբ, լինի դա ստալինեանը թէ՝ պրեժնեւեանը, հարկ է փոխել այդ Սահմանադրութիւնը: Սահմանադրութիւնն է մարդու համար, ոչ թէ մարդը՝ Սահմանադրութեան:

Այդ իսկ պատճառով, տեսնելով, որ Ղարաբաղի ու Հայաստանի բոլոր կոչերն ու խնդրանքները՝ ինքնավար Մարզը հայկական հանրապետութեան միացնելու մասին, մնում են անհետեւանք, մենք դիմում ենք ձեզ, բարեկամներ, եղբայրներ, արուեստի, գիտութեան ու մշակոյթի ծառաներ, մարդկանց, ում սրտում արթուն է մեծ Ռուսաստանի խիղճը, օգնեցէք Լեռնային Ղարաբաղին, բարձրացրէք ձեր ձայնն այդ բազմաչարչար աշխատաւոր մարդկանց, ամենայն յարգանքի արժանի ազատատեներին՝ ի պաշտպանութիւն:

Եթէ Լեռնային Ղարաբաղի վերամիաւորումը Հայաստանի հետ այդ աստիճան անհնարին է, թող այն մտցուի Ռուսաստանի կազմի մէջ, թող այն յատուկ ստատուսով կըցուի Խորհրդային Միութեան Գերագոյն Խորհրդին, թող նրան հնարաւորութիւն ընձեռուի ինքնավար հանրապետութիւն կոչուելու եւ դրանով իսկ, գոնէ մասամբ, ինքնուրոյն ապրելու եւ աշխատելու իրաւունք տրուի:

Իսկ ինչ վերաբերում է մեզ՝ Հայաստանի ժողովուրդին, ողջ հայ ժողովուրդին, ապա մենք վարժուել ենք հեշտութեամբ հաւատալուն ու անդրաքար խաբուելուն: Մենք այդ հաշուով՝ դարաւոր իմունիտետ ունենք եւ դանդաղօրէն, փղձկալով, դժուարութեամբ այս անգամ էլ ուշի կը գանք, կը վերականգնենք մեր ուժերը:

Ադրբեջ, վերստին կը հաւատա՞նք վերակառուցման, դա դեռ յայտնի չէ: Կեանքը ցոյց կը տայ: Միայն մի բան պարզ է, մենք կ'պահպանենք մեր հազարամեայ հոգեւոր պաշարներին ու կը շարունակենք ապրել:

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 27-Ի ԱՆՄՈՌԱՆԱԼԻ ՕՐԸ ՀԱՄԱՐՈՒՄ ԵՆՔ ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՐԱԿԱՆ ՈՒՐԱԽ ՑԱՂԹԱՆԱԿԸ, ԱՅՆ ՈՒՐԱԽ ՄԻԱՍՆՈՒԹԵԱՆ ՑԱՂԹԱՆԱԿԸ: ԱՅՆ ՑԱՂԹԱՆԱԿԸ Կ'ՕԳՆԻ ՄԵԶ ԱՊՐԵԼ, ՅՈՒՆԱՑ ԱՐԱՐԵԼ»

Մեր պատմութիւնը մի ... ծառ տարեթիւ ունի՝ 4... Այդ թուին տեղի ունեցա... լարայրի ձախտամա... ուր թուով բազմից գե... գանց պարսից զօրքի ... հրուելիս՝ հայերը ... պարտութիւն հրեցին: ... զօրավար Վարդան Մա... կոնեանն, ընկան նրա ... միւնները: Սակայն ... հայրենի հողի ու ... մդուած այդ մարտը, թող ձեզ չզարմացնի, մեր ... գրութեան մէջ մտաւ ... դանացից Տօն անունով: ... արդէն 15 դար շարունակ, ... մէն տարի, Փետրուար ... 2րդ շաբթուայ Ուրբաթ ... հայկական եկեղեցիների ... մարների ներքոյ, հանդի... ւոր պատարագով նչում ... այդ տարեթիւը՝ որպէս ... գու եւ հաւատի տօն, իմիջ... տակ Աւարայրում իրենց գ... յուխները խոնարհած անմ... Վարդանի ու նրա զինակիր... ների:

Եւ ահա մեր այդ վիճակ... պարտութիւնն օգնեց մ... յաղթելու:

Ինչպէս էլ որ մեզ վարք... բեկեն ու նսեմացնեն մեծն... ու փոքրերը, տեղակ... ու տեղական իշխանութիւն... րը, միեւնոյնն է, մենք, ... տագնապների ու յոյս... վհատութեամբ յագեցած ... նորեայ պոռթկումներ, ... րեւանցիների 700 հազար... ցոյցն ու Հայաստանի բո... ծայրերից ոտքով մեզ գ... չարասիրները, աչքե...

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Կիրակի, 26 Յունիս, յաւարտ Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ողբ. Տիկ. Ասղիկ Աբովեան - Մոմեցեան մահուան քառասունքին առթիւ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ մայր տաճարին մէջ:

ՁԱՒԱԿՆԵՐԸ ԷՏՈՒԱՐՏՕ ԵՒ ԽՈՒՌԱՆ, ՃՈՒՐՏԻՒՆ ԵՒ ԸՆԾԱՅԱԿԱՆ

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆԻ ԲԱՑ ՆԱՄԱԿԸ

(ԾԱՐ. 14-ՐԴ ԷՋԷՆ)

...ստորներ ծագերում բնակ-...ղ հայերի համազգային ...ղագանգը, 1988 թուական-...ի փետրուարի 27ի այդ ան-...ռանալի օրը համարում ենք մեր բազմադարեան պատմութեան ստեղնային ...ամերից մէկը, համարում ենք ժողովրդական ոգու յաղթանակը, այդ ոգու մի...սնութե՛ան յաղթանակը: Այդ յաղթանակը կօգնի մեզ ապրել, յուսալ, արարել:

Ողջ աշխարհի եւ սովետական երկրի մաքուր խիղճ ունեցող մարդիկ, նրանց ...րացաւութիւնն ու խորա-...ափանցութիւնը կ'օգնեն մեզ՝ ինչ ազգի էլ նրանք պատկանեն: Մեզ կ'օգնի իսկական ռուս մտաւորական վաղերի Բրիւսովի անունն ու գործը, որը 1918ի թուական-...ին, կամենալով հոգեպէս ստարել ցեղասպանութեան վերապրած ժողովուրդին, հաւաքեց նրա «վհատութեան վկայութիւնը» հանդիսացող բանաստեղծական ժառանգութիւնը եւ, հրատարակելով «Պոէզիա Արմենիի» հատընտիր, դրա ներածութիւնն ասարտեց այսօր էլ չափազանց արդիական հնչով բառերով. «Հայկական պատմութեան երկնակամարը բաւի-բաւի անգամ մթագնած սեւ ամպերի միջից, հայ ժողովրդի կեանքը բանիցս պարուրած ահեղ ու խեղդիչ մշուշի միջից յաղթականօրէն ճեղքել-անցել ու մինչեւ օրս էլ փայլում են հայկական բանաստեղծութեան հրավառ շողերը: Այդ փայլատակումը մեզ լաւագոյն աւետիսն է թւում Հայաստանի պատմական ճակատագրի համար նաեւ ապագայում»...

Այո, այն ժողովուրդը որը կարողանում է պարտութիւնը յաղթանակի վերածել, որըն իր հանճարեղ Նարեկացու շրթներով՝ աստուածաշունչ ամենաթողութեամբ կարող է ներել համայն մարդկութեան մեղքերը, կարողանում է Գեղարդի ժայռերը հատելով՝ ստորգետնեայ ճանապարհ կերտել դէպի երկինք, դէպի լոյսը, – այդ ժողովուրդը յարատեւելու է:

Նա ի'նքն է նուաճել իր ապրելու իրաւունքը...

ՍԻԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ
05-04-88 թ.
Բիւրական

ԼՈՒՐՏԻ ԲՈՒԺՈՒՄՆԵՐԸ

(ԾԱՐ. 10-ՐԴ ԷՋԷՆ)

...ած բժշկական վկայութեամբ, ու նաեւ եպիսկոպոսը աՇնեցի աւելի սիրայօժար կ'ընդունէր վկայութիւնը այն բժիշկներուն որոնք կա՛մ կապուած չէին եւ կամ ամէն տեսակ հաւատիի բացայայտ ջատիներ էին:

ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ
«Մեռնատէթի երգը» Հատորէն
(4-րդ Մաս - 7-րդ Գլուխ)
Անգլերէնէ Թարգմանեց
ՄԱՆԱԿ ՊԱԼԸԳՃԵԱՆ

ՖՐԱՆՑ ՎԵՐՖԷԼԻ ՄԱՍԻՆ

Ինծի օգտակար եղաւ ազատիտոհ հռչակաւոր գրագէտի մը՝ Ֆրանց Վերֆէլի իրական պատահարը: Վերջին պատերազմին ընթացքին, ան իր կըռիւ հետ սողոսկեր էր Ֆրանսայի գրաւուած մասին սահմանագիծին Հարաւային Ֆրանսա, մինչ կեսթափօն կը հետապնդէր զինք: Եթէ բռնուէին, այր եւ կին կեդրոնացման ճամբար մը պիտի նետէին: Անոնք կը յուսային Ֆրանսայէն դուրս ելնել, բայց սպանիական իշխանութիւնները փակած էին ճամբան իրենց առջեւ: Կաշառք եւ աղաչանք հաւասարապէս անզօր մնացին: Անոնք տոհմագիտ ապաստանիլ Լուրտ: Պիրենեան լեռներու այդ պզտիկ քաղաքին մէջ, առաջին գիշերը, փախստական գրագէտը գնաց համբաւաւոր սրբավայրին առջեւ եւ անհաւատի աղօթք մը ըրաւ, սրտի իսկական աղաղակ մը:

– Հաւատք չունիմ, ըսաւ ան ճշդիւ, եւ պէտք է պարկեշտօրէն յայտարարեմ ասիկա: Բայց մեծ վտանգի մը մէջ եմ եւ այս վտանգաւոր կացութեան մէջ՝ ենթադրելով որ Աստուած իրապէս գոյութիւն ունի՝ օգնութեան կոչ մը կ'ուղղեմ: Եթէ մեզ անվտանգ անցնիլ տաք սահմանագիծը, կը խոստանամ որ երբ Միացեալ Նահանգներ հասնիմ՝ պիտի գրեմ պատմութիւնը այս սրբավայրին, որպէսզի ամբողջ աշխարհ գիտնայ զայն:

Իր աղօթքը վերջացնելով, ան վերադարձաւ պանդոկ: Հետագային ան ինծի պատմեց թէ երբեք չէր զգացած այդքան խոր խաղաղութիւն մը. անդորրութիւն մը կը պարուրէր զինք. ինք հասած էր հինգ զգայարանքներու բանտէն անդին գտնուող քանի մը:

Որքան ալ տարօրինակ թուի ասիկա, Ֆրանց Վերֆէլ եւ իր կինը չաբաթ մը չանցած անցան սահմանագիծը: Ողջ առողջ Միացեալ Նահանգներ հասնելէ ետք իր առաջին գործը եղաւ «Պեռնատէթի երգը» գրելը: Երբեք այդքան չողշողուն յարգանք չէ ընծայուած հատուածին: Իր կացութեան սարսափին մէջ, Վերֆէլ յանգեցաւ Աստուծոյ ճանաչումին եւ երբեք չկորսնցուց Անոր ներկայութեան զգացումը:

ՖՈՒԼԹըՆ ԱՈՒՐՍԼԸՐ
(Ամերիկացի Գրող)
Անգլ. Թարգմ. Ս. Պ.

ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

(ԾԱՐ. 10-ՐԴ ԷՋԷՆ)

...ան հայկական աղեղնային գործիքները՝ գլխաւորութեամբ ջմանիին եւ երկկեզակաւոր փողայիններ զուռնան եւ դուդուկը: Վերոյիշեալը նիւթերը աւելի մատչելի դարձնելու համար պատրաստուած էին սահիկներ (diapositiva), որոնցմէ զատ նաեւ ցուցադրութեան մատ 25-ի հասնող իսկական գործիքներ: Ներկաները առիթը ունեցան ունկնդրելու յատուկ ձայնագրութիւններ, իսկ տարբեր նիստերու ընթացքին ելոյթ ունեցան՝ Մարիօ Քիւրլիս (քանոն եւ ուտ), Հուսիկ Գարլոս Զունկուրեան (սազ), Միկէլ Սամուէլեան (դհոլ), Արմէն Պէզազեան (դուդուկ) եւ Ֆէրնանտօ Հաճիմանուկեան (զուռնա):

Դասընթացքի աւարտին քաղաքապետութեան անունով յատուկ վկայագիր տրուեցաւ զայն ամբողջացնողներուն, որոնք իրենց թիւով միշտ լեցուն պահեցին դասասրահը: Սոյն նախաձեռնութեամբ, Հայագիտական Ումանց Հիմնարկը կը հետապնդէր իր նախնական նպատակներէն մին՝ հայ մշակոյթը տարածել օտար մասնագիտացուած շրջանակներու մէջ. բան մը, որ այս պարագային յաջողութեամբ պսակուեցաւ: Այսուհանդերձ, նկատի ունենալով հայ կրթական շրջանակներու մէջ այս նիւթին չուրջ տիրող անտեղեակութիւնը, մամուլին մէջ լոյս տեսած ծանուցումները կը միտէին դասընթացքէն ներս ներգրաւել յատկապէս նաեւ հայ ուսուցիչներ: Ցաւալիօրէն սակայն, օտար բազմաթիւ մասնակիցներու շարքին կը գտնուէր միայն մէկ հայ:

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 29

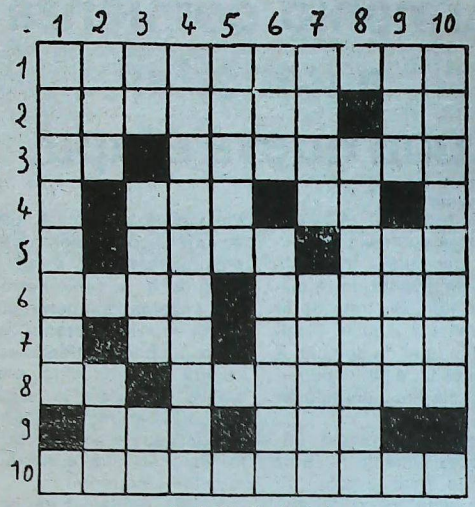

«Ու»ն մէկ գիր հաշուել

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1.– Հիացիկ: 2.– Պոլսահայերու անմահական կերակուրին զարդը – Եգիպտական չաստուած: 3.– 5400 – ածխային դժուարակէզ նիւթ: 4.– Կէս աւազակ–խազ մը: 5.– Ոհժաս-պառ – սահմանուած գին: 6.– Միւնչեւ – աչէն ձախ՝ առանց կարենալ նկչելու: 7.– Եգիպտոսի չաստուածներէն – ճիգ թափեց: 8.– Այրուբենէն գիր մը – անագի: 9.– Աչէն ձախ զարմ–6500 բիլոմեթր երկայնութիւն ունի: 10.– Ամէն լեզու կը խօսի առանց որեւէ լեզու գիտնալու:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1.– Ժամացոյց մը որ դրացիին բունը կը փախցնէ: 2.– Ցեղ – օտար լեզուով՝ մայր: 3.– Եգիպտական չաստուած – պաստան: 4.– Ուսեալ: 5.– Ունելիակ: 6.– Գայռ – սրբրիչս: 7.– Փսորել – «փիլիսոփայութիւն» բառէն 5 տառ: 8.– Զարհուրելի: 9.– Գեղեցիկ նահապետ մը – կէս անակընկալ: 10.– Նշանաւոր հնադարեան եկեղեցական որուն գրած մատեանը բանաստեղծական եւ եկեղեցական կոթող մըն է:

ԼՈՒԾՈՒՄ ԹԻՒ 28 ԽԱՉԲԱՌԻ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

7.– Կարուակ
8.– Ապրոեան
9.– Շուշան
11.– Կոկոնի
12.– Ուղարկէ
15.– Կապոյտ
16.– Ցուրան
17.– Մարախ
20.– Ստուեր
21.– Առուակ
24.– Կակաչ
26.– Խունկի
29.– Առաւօտ
30.– Իբթիհատ
31.– Ամասիա
33.– Աճասելի
35.– Արտեւան
36.– Հայրենի

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1.– Մանուշակ
2.– Փուշ
3.– Կաղնատ
4.– Ապակեայ
5.– Բողկ
10.– Սալորի
13.– Նորատունկ
14.– Ուրփալեան
18.– Մեխակ
19.– Խոռոչ
22.– Ակասիա
25.– Լորամարգ
26.– Շողալեզի
27.– Իլիական
28.– Արտահան
32.– Սրցնել
34.– Կեցցէ

Su café molido
al gusto oriental

Gran Visir

Boedo 510.
T.E.: 97-4763

Deportivas

Armenio comienza a transitar una nueva etapa

El domingo 12 del corriente, comenzó a disputarse una nueva instancia del Campeonato de Primera División. Se trata de la denominada Liguilla Clasificación, que da derecho a su vencedor a participar en la Liguilla Pre-Libertadores 89/90.

Deportivo Armenio inició, precisamente a partir de este mini torneo, un nuevo ciclo, luego del alejamiento de la dirección técnica del señor Alberto Parsechian, tema sobre el cual no nos explayaremos en esta ocasión, pero sí abordaremos próximamente por considerar al protagonista como una persona muy merecedora de nuestra mejor atención.

Antes decíamos que Armenio empezó una etapa, y lo hizo de manera inmejorable, pues en la primera fase le tocó enfrentar a Ferrocarril Oeste, en una serie de dos partidos, al cabo de los cuales lo eliminó, pasando por consiguiente a la próxima ronda.

Al decir Armenio-Ferro, uno imagina fácilmente un fútbol aburrido, carente de ideas, un poco teniendo en cuenta lo producido por ambos equipos a lo largo del certamen recientemente finalizado y además por lo visto en sus enfrentamientos anteriores.

Y esta teoría no estuvo tan lejos de la realidad en el encuentro de ida jugado en cancha de Platense, que terminó, como es lógico suponer, con un empate en cero, y con escasas posibilidades de quebrar este marcador.

Con este antecedente se esperaba una revancha similar, y seguramente todo hincha de Armenio esperaba, a lo sumo, otra igualdad sin tantos antes que una derrota, pensando en que hasta ahora no se le había podido convertir goles a Ferro.

Pero esta vez, nada fue como estaba previsto, porque salió no un buen partido, pero sí entretenido por momentos, por la necesidad constante del local de buscar el desequilibrio. A propósito de esto, conviene aclarar que Ferro debía ganar para continuar en esta Liguilla, ya que la paridad favorecía a Armenio, por haber ocupado una posición superior en el Campeonato.

Esta obligación de triunfo, provocó que Ferro tomará la iniciativa y manejara las acciones en los primeros minutos. No extrañó entonces que a los 8 minutos, Garré mediante un tiro libre brillantemente ejecutado, estableciera la ventaja parcial.

De allí en más, Armenio fue mejorando paulatinamente, hasta que sobre los 18 minutos, consiguió el 1 a 1 definitivo. La jugada nació en los pies de Sarmiento, quien con saque de meta habilitó a Maciel. Este, en gran corrida, dejó atrás a Cúper, y ante la salida de Cancelarich, definió con pasmosa tranquilidad.

Entonces, Ferro debió arriesgar nuevamente, pero todo su esfuerzo no le alcanzó para desnivelar, pese a que tuvo varias ocasiones propicias para concretar.

Y Armenio también mostró lo suyo, pues también llevó peligro por intermedio de veloces contragolpes. En esa tarea se destacaron Ubeda y Vega en la creación y Maciel y *Oudoukian en la zona de* definición, quienes si hubieran tenido algo más de precisión, otra sería la historia en este momento.

Pero también se pudo haber perdido. No fue así porque las fallas ofensivas de los delanteros locales no lo permitieron, y porque también lo negaron continuamente los defensores de Armenio y fundamentalmente Jorge Sarmiento. El fue responsable directo gracias a sus efectivas intervenciones, del pasaporte del Deportivo Armenio para una nueva fecha, en la que deberá medirse con Platense, cotejos que se *efectuarán en el estadio* club calamar en la ciudad de Vicente López.

Daniel R. Der Avedissian

COCINA

Tarta de espárragos

(6 personas)

MASA:

125 gramos de margarina o manteca - 250 gramos de harina - 1 cucharadita de sal fina - agua helada en cantidad necesaria.

RELLENO:

1 taza de salsa blanca espesa - 1/2 taza de queso rallado - 1 taza de puntas de espárragos cocidos y picados - 2 yemas - 2 claras batidas a nieve - 7 espárragos para decorar.

PREPARACION:

Poner la harina en un bol, agregar la margarina cortada en trocitos, la sal, y amasar todo sin trabajar demasiado la masa. Incorporar el agua necesaria para unir. Dejar descansar en la heladera durante 30 minutos.

Estirar la masa muy fina y forrar un molde para tarta; mezclar la salsa blanca con el queso, las puntas de espárragos, las yemas y las claras batidas a nieve. Sazonar a gusto, volcar en la tartera y cocinar en el horno durante 35 minutos. Dejar enfriar, quitar el molde y decorar con los espárragos y un ramito de puerros. Con el mismo procedimiento se pueden preparar tartas de alcahuciles, chauchas y espinacas.

Ofsanna K. Guezikaralan

Aram Moumdjian

Su fallecimiento

El pasado 12 de junio se produjo en esta Capital el fallecimiento del señor Aram Moumdjian, prestigioso hombre de nuestra colectividad, a cuyo quehacer estuvo vinculado directamente. En el acto de su sepelio, ocurrido en el cementerio armenio de Villegas, se puso de manifiesto todo pesar de parientes, amigos y miembros de la comunidad por su lamentable desaparición.

Confitería "Armenia"

PRODUCTOS ORIENTALES

T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Canning) 1347

Para las cuatro estaciones y todas las edades

Lanas "Hetesia"

EL PROFESIONAL LOS RECETA BARTAMIAN LOS DISEÑA SU HIJO LOS PREFIERE LINEA PIE/RECTOR DE ORTOPEDIA BARTAMIAN

CALZADO CORRECTIVO A PRUEBA DE CHICOS: CALIDAD Y DISEÑO

Calzado Correctivo

Calzado Deportivo

PLANTILLAS CORRECTORAS

Ortopedia Bartamian tambien las pone a sus pies

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL

Descuentos desde el 30% a Obras Sociales. Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.

ORTOPEDIA Bartamian

Av Belgrano 1699 Tel 45 5213 Bs As

Av 7 Nº 1134 Tel 3 4935 La Plata

COCINA ORIENTAL

Especialidades Armenias

Sra. Valentina

Tel. 791-2349

-Trabajos sobre pedidos-

La **Escribanía Balassanian** *comunica su nueva característica telefónica:*

322-2768

Dr. Arturo Balassanian

Escribano

Florida 716 2º Piso - Of. "K"

Radio llamada: 311-0056 312-6383

Código: 3136

Periódico Armenio "SARDARABAD" de la ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN

Redacción y Administración Cnel. Niceto Vega 4779 1414 - CAPITAL FEDERAL T.E.: 771-2520

Horario de atención: Lun. a Vier. de 10.00 a 19.00 hs.

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual Nº 78.836

Director MIHRAN SARAFIAN

Corresponsalía, recepción de avisos y suscripciones en

BRASIL

Sr. Hrair Chahinian

Av. Coxingui 191 Ap. 84

Cep. 00579 - San Pablo

T.E.: 813-6731

URUGUAY

Dr. Pedro Tanielian

Benito Blanco 675 Ap. 201

T.E.: 70-3114 Montevideo